

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky a psychologie

a

Vysoká škola ekonomická v Praze

Fakulta managementu v Jindřichově Hradci

Bakalářská práce

Červen 2010

Němcová Šárka

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky a psychologie

a

Vysoká škola ekonomická v Praze

Fakulta managementu v Jindřichově Hradci

Odlišnost psychologické metody grafologie a oboru písmaoznání

Autor: Němcová Šárka
Vedoucí práce: doc. JUDr. Dr. Jan Hejda
Studijní program: Sociální pedagogika – specializace bezpečnostně právní
Datum odevzdání: 30. červen 2010

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci na téma

Odlišnost psychologické metody grafologie a oboru písmaoznání

jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených
v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se
zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou
ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou
v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Praze, červen 2010

Němcová Šárka

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat panu docentu JUDr. Dr. Janu Hejdovi za odborné vedení celé práce, přínosné konzultace a věcné připomínky a rady.

Anotace

Cílem bakalářské práce je osvětlit hlavní rozdíl mezi grafologií a písmoznaectvím, jejich spolupráci s Policií České republiky. Rozbor písma se využívá jak v psychologických metodách, tak i ve forezních disciplínách jako jedna z kriminalistických metod, ale grafologové často Policií ČR oslovováni nebývají. Studentka se zaměří na vysvětlení základních pojmů a zpracuje náhled do grafologických expertíz ručního písma. Výstupem práce budou vlastní návrhy využití grafologie a písmoznaectví i v dalších disciplínách.

Obsah

Úvod.....	8
1 Vymezení pojmů grafologie a písmonolectví a jejich historie.....	9
1.1 Pojem grafologie.....	10
1.2 Pojem písmonolectví.....	10
1.3 Historie grafologie.....	11
1.4 Historie písmonolectví.....	13
2 Vývoj písma a co na sebe prozradí.....	15
2.1 Vývoj písma.....	15
2.2 Co nám rukopis nepoví	16
2.3 Podpis.....	17
3 Vyhodnocení grafologické expertízy	19
4 Psychologický význam písma.....	20
4.1 Písmový obraz.....	20
4.2 Vázání písma.....	22
4.3 Velikost písma.....	30
4.4 Šířka či těsnost.....	31
4.5 Pravoběžnost či levoběžnost.....	32
4.6 Tah.....	33
4.7 Tlak.....	33
4.8 Sklon písma.....	34
4.9 Ostrost či těstovitost.....	36
4.10 Spojitost.....	37
4.11 Plnost či hubenost.....	37
4.12 Rychlost v psaní.....	37
4.13 Ukázka grafologického rozboru.....	38
5 Kriminalisticko technické metody identifikace osob a věcí a jejich praktické využití.....	42
5.1 Identifikace osob podle ručního písma.....	43
5.2 Praktické využití kriminalisticko technických metod.....	46
Závěr.....	52
Internetové odkazy.....	54

Úvod

Ve své bakalářské práci se budu zabývat odlišností psychologické metody grafologie a oboru písmoznalectví. Tuto oblast zkoumání jsem si vybrala proto, abych se dozvěděla více o využití těchto dvou oborů, prozkoumala oblasti, které tyto dvě disciplíny spojují, a také abych dokázala vysvětlit základní rozdíly mezi grafologií a písmoznalectvím. Neopomenu také zmínit, jak jsou tyto dvě zajímavé disciplíny využívány Policií ČR. V mé bakalářské práci se tedy bude jednat o komparaci grafologie, která je především metodou psychologickou a písmoznalectví, což je disciplína forenzní.

Ústřední otázkou mé bakalářské práce je: Proč Policie České republiky nevyužívá grafologii ale pouze písmoznalectví. Dále se pokusím pomocí zpracování příslušných materiálů zjistit, zda existuje možnost využití grafologie v disciplínách forenzních a naproti tomu, zda by písmoznalectví mohlo být využito v jiných oblastech, než je oblast forenzní.

Grafologie je dnes velice přitažlivým oborem pro většinu lidí. Pomocí ní totiž můžeme usuzovat na osobnostní rysy a vlastnosti osoby, která nám předložila vzorek svého písma ke zkoumání. V dnešní době se lidé často obracejí na někoho či na něco, co by jim dalo odpověď týkající se jejich budoucnosti či jejich osobnosti, ať už v podobě horoskopů či víry. Proto je podle mého názoru grafologie tolik zajímavá i pro laickou veřejnost.

Naproti tomu s písmoznalectvím se většina lidí nesetkala. Také můžeme pozorovat, že někdy dochází k zaměňování těchto dvou oborů. Když bychom tyto dvě disciplíny definovali, řekli bychom, že grafologie je studium, které se zabývá znaky rukopisu, a tím určuje osobnost pisatele. Písmoznalectví je jedním ze znaleckých oborů, který umožňuje identifikovat osobu podle jejího písemného projevu.

V mé bakalářské práci nejdříve popíši, čím se grafologie a písmoznalectví zabývají, vysvětlím pojmy s těmito disciplínami nezbytně spjaté. Dále zmíním historii těchto dvou oborů. Také se budu zabývat vývojem písma a jeho charakteristikami, přiblížím popis práce grafologa a uvedu kompetence a pomůcky nutné k vykonávání této profese. Nejvíce se v mé práci budu zabývat psychologickým významem písma. Nakonec se zmíním o písmoznalectví a jeho zařazení v rámci kriminalistiky.

1 Vymezení pojmů grafologie a písmonalectví a jejich historie

„Písmo zobrazuje psychický svět jedince jako celek, obráží nejenom vědomé složky chování, ale i složky nevědomé, a to dokonce ve větší míře. Písmo je však i výtvořem kulturně-historickým, proto povaha i duševní svět jedince se v písmu zrcadlí na pozadí písmové předlohy konkrétní lidské kultury.“¹

Tuto citaci jsem dala na úvod mé první kapitoly z toho důvodu, že vystihuje hlavní myšlenku grafologie a písmonalectví. Ale ať už dáme rozbor písma grafologovi nebo je zadán posudek písmonalci, tak zjistíme, že písmem se klamat nedá.

1.1 Pojem grafologie

Grafologie je považována za diagnostickou metodu, která slouží především psychologům. Také se jí říká – psychologie písma. Grafologové zkoumají vztah mezi povahou a rukopisem. Někteří skeptici ji proto neuznávají, mají k ní předsudky. Skutečností zůstává, že neexistují dva identické rukopisy. Už ve 20. století vědci zkoumali lidský mozek jako biogenerátor elektromagnetických impulsů v laboratořích a prokázalo se, že písmo není ve skutečnosti rukopis, ale jakýsi „mozkopis“. Psací pohyby řídí mozkové centrum, vývojově nejstarší pallium. Jeho úkolem je řídit bezděčné, rytmické pohyby sem a tam, využívající střídavého uvolnění a napětí jako je např. chůze nebo dýchání.²

Z této obsírnější definice jsme se vlastně dozvěděli, na čem stojí práce grafologie a také, že její pravdivost a uznání trochu ve světě vědy kolísá. A ne všichni ji berou vážně. Zdá se mi ovšem neuvěřitelné, že nenajdeme dva totožné rukopisy. Každý člověk je originál a stejně jako nás odhalí daktyloskopické otisky, tak se dá říci, že i náš podpis.

1.2 Pojem písmonalectví

Písmonalectví je forenzní (soudní) disciplína, při které se zjišťuje, kdo co napsal. Předmětem zkoumání písmonalectví bývají raději celé písemné projevy, ale často je

¹ Veličková, H., *Grafologie- cesta do hlubin duše*. Academia, 2002: Praha 80-200-0931-0, str. 28

² Veličková, H., *Grafologie- cesta do hlubin duše*. Academia, 2002: Praha 80-200-0931-0

k dispozici pouze podpis, což je samozřejmě těžší. Dělí se na dvě odvětví a to na ruční písmo a na písmo psacích strojů. Určuje pravost či nepravost autorství podpisu nebo nějakého rukopisu. Soudně znaleckým oborem je již přes sto let. ³

Písmoznalectví je proto mnohem méně diskutabilní než grafologie. Je dána validitou a reliabilitou expertiz písma a slouží k účelům Policie České republiky.

1.3 Historie grafologie

„Dávno před tím, než grafologie formulovala zásadu, že cena rukopisu co materiálu psychologického zkoumání je tím větší, že čím více byla pozornost pisatelova odpoutána od mechanického výkonu psaní, poznalo se, že lidé jeví se opravdověji, otevřeněji a plně jen tehdy, píšou-li ve vzrušení či ve spěchu, nebo když, jsouce plně zaujati myšlenkami, nestrojeně píšou řádku za řádkou.“ ⁴ To je samozřejmé, protože když se nesoustředíme na to, jak píšeme, nemůžeme se strojit do nějaké určité role.

Víme ale, že o grafologii se hodně zajímali učenci v Číně již od 10. století. Čínský filozof Konfucius varoval ve svých spisech před lidmi, jejichž písmo se klátí jako třtina ve větru. A ve starověku Aristoteles zkoušel rozpoznat charakteristiku člověka podle jeho písma a historik Suetonius se na přelomu prvního a druhého století našeho letopočtu zabýval analýzou rukopisu římských císařů v díle, které je považováno za projev úpadku římského dějepisectví. ⁵

Grafologii datujeme kolem roku 1622, kdy se v Itálii objevila první tištěná práce od Camilla Baldiho. O tomtéž předmětu psal r. 1656 Baldonův současník, profesor anatomie Marcus Aurelius Severinus, zemřel však na mor dřív, než mohl dílo dokončit. Jinak v Německu o tomto tématu psal dějepisec I. C. Grohman, později Angličan Stehen Collet. ⁶

Ve Francii se kolem r. 1830 utvořila skupina, která se zabývala vykládáním písma, do níž patřili: Bondinet, biskup Amienský, kardinál Régnier, arcibiskup Cambraiský

³ <http://cs.wikipedia.org/wiki/Pismoznalectvi>

⁴ Saudek, R., *Vědecká grafologie - Psychologie písma*. Schneider, 2000: Brno 80-85796-93-7, str. 18

⁵ Veličková, H., *Grafologie- cesta do hlubin duše*. Academia, 2002: Praha 80-200-0931-0

⁶ Schonfeld, V., *Učebnice vědecké grafologie pro začátečníky*. ELFA, 2007: Praha 978-80-86439-10-5

a abbé Flandrin. Flandrinovým žákem byl Jean Hippolit Michon. Dá se říci, že jím začínají dějiny grafologie. Michon objevil „známky“, tj. stálé značky v písmu, jež provázejí jisté vlastnosti povahy a jsou tedy jaksi symptomy těchto vlastností. Pokud se v písmu tyto značky nevyskytují, tak podle Michona pisatel tyto povahové vlastnosti nemá. Jeho první dílo vyšlo v roce 1872, předmluvu napsal Debarolle. Pár roků poté vznikl mezi Michonem a Debarollem spor o prvenství nálezu grafologie. Rozřešilo se to tak, že prvním není ani jeden ani druhý. Po smrti Michonově je Crépieux-Jamin nejznamenitější z francouzských grafologů. Tomuto grafologovi vděčíme za „teorii resultant“ . Tato teorie rozlišuje primární a odvozené vlastnosti. C. Jamin rozdělil posléze všechny své známky na 8 skupin. Toto rozdělení ale je částečně nesprávné. Ve dvacátém století se studiu grafologie věnoval i francouzský psycholog a autor prvních IQ testů Alfred Binet. ⁷

V Německu až do roku 1895 byli grafologové úplně pod vlivem prací svých francouzských kolegů. Wilhelm Langenbruch a Hans H. Busse jsou nejznámější. Langenbruch inspiroval slavného německého učence, rodem Angličana Viléma Thierry Preyera. Knihou Wilhelma Preyera Zur Psychologie des Schreibens se postavila německá škola do protikladu k Michonově francouzské škole. ⁸

*„Dnes lze považovat Preyerovy pokusy o řešení psychologicko-fyziologických vztahů za překonané. Za dva roky po vydání Preyerovy knihy založil H. H. Busse v Mnichově „Německou grafologickou společnost“ a spolu s Dr. Klagesem vydával časopis, jehož první dva svazky z roku 1897 a 1898 měly název *Berichte der Graphologischen Gesellschaft*, další, jež vycházely od roku 1899 do roku 1908, se nazývaly *Graphologische Monatshefte*. Tento časopis obsahuje všechno, co bylo během dvanácti let o grafologii v Německu napsáno.“* ⁹

Tento časopis se stával oblíbenějším za spolupráce čtenářů a počet předplatitelů rostl. Dá se říci, že to bylo i díky příspěvkům od Dr. George Meyera a Dr. Ludwiga Klagesa. Pan Dr. George Meyer ve své knize *Die wissenschaftlichen Grundlagen*

⁷ Saudek, R., *Vědecká grafologie - Psychologie písma*. Schneider, 2000: Brno 80-85796-93-7

⁸ Schonfeld, V., *Učebnice vědecké grafologie pro začátečníky*. ELFA, 2007: Praha 978-80-86439-10-5

⁹ Saudek, R., *Vědecká grafologie – Psychologie písma*. Schneider, 2000: Brno 80-85796-93-7, str. 28

der Graphologie pojednává o mechanickém vzniku písma a o jeho psychologických předpokladech. Pan Dr. Klages objevil zákon periodického střídání pozornosti. Díky tomuto objevu jsme schopni rozeznávat mezi písmem přirozeným a písmem nepřirozeným. Předtím si grafologové u rozboru písma vůbec nevšimli, zda-li jde o písmo spontánní či úmyslné. Dr. Klages nám také dal zákon o komplexech známek. Tento zákon platí ale jen částečně. Grafologii studoval i švýcarský psychoanalytik Carl Jung.¹⁰

Prvním významným průkopníkem grafologie v Čechách byl Josef A. Karas. Vedl grafologické rubriky v časopisech Světozor, Beseda lidu a Zlatá Praha a v roce 1896 v časopise Naše doba informoval o zahraniční odborné literatuře. Dolfína Poppéová (rozená Popperová) byla znalkyní písma u zemského soudu ve Vídni, osobní grafoložkou císařovny Alžběty a v roce 1896 autorkou první české knihy o grafologii. Ve dvacátých letech 20. století napsal dvě knihy, jednu společně s D. Poppéovou, Adolf Zelinka. Grafologii definovali jako nauku k určení povahy, charakterů, zvyků a náklonností pisatele z vlastností jeho písma. Robert Saudek (1880 Kolín nad Labem. 1935 Londýn) pocházel z židovsko-německé rodiny a byl významným českým, anglickým i světovým grafologem. Odborné práce psal i česky a anglicky. Zabýval se rozdílů rukopisu různých zemí. Náměty čerpal ze škol. Dalšími autory odborných knih byli Josef Kubelka, K. Laštovička a Vilém Schonfeld (nar. 1909), na Slovensku Michal Gaváč. Od ledna 1935 vycházel v Československu německý grafologický časopis Písmo, za nímž stáli Otta Fanta a právě Vilém Schonfeld.¹¹

Vidíme tedy, že kořeny samotné historie grafologie sahají do 17. století a odtud datujeme i její počátek. Zajímali se o ní hlavně ve státech dnešní Itálie, Německa, Anglie, Francie, Rakouska, Slovenska a České republiky.

1.4 Historie písmoznalectví

První vědecky podloženou kriminalistickou metodou, od které bychom symbolicky mohli datovat vznik moderní kriminalistické vědy, je antropometrie (bertillonáž),

¹⁰ Saudek, R., *Vědecká grafologie – Psychologie písma*. Schneider, 2000: Brno 80-85796-93-7

¹¹ taktéž

uveřejněná v roce 1879. Tato metoda je mnohem starší než kriminalisticko-technická metoda identifikace podle písma. Ale ztotožnění pisatele z textu bylo zkoumáno již mnohem dříve, než vznikla moderní kriminalistika. Z materiálů, které můžeme historicky doložit, je patrné, že již před řadou staletí existovaly snahy o využití písma k identifikaci pisatele. Teprve se zvyšováním gramotnosti populace se tato problematika stávala potřebnou. Přesnou časovou hranici ale pro vznik písmostnalectví nelze stanovit.¹²

Prvním seriózním dílem u nás byla publikace „Vědecké grafologie“, vydaná v roce 1925 Robertem Saudkem. Soudnímu písmostnalectví věnoval Saudek pozornost v knize „Zločin v písmě“ (1933). Po Saudkovi se česká grafologie a písmostnalectví omezuje pouze na uplatňování jeho zásad. Soudní a kriminální grafologii pak zpracoval Otta Fanta spolu s Josefem Šejnohou a Ladislavem Moravcem v knize „Systém kriminalistického vzdělávání“ (1935). Z historického pohledu tu bohužel dále další materiály ohledně současného vývoje identifikace osob podle ručního písma nemáme. Čeká to tedy na další generaci, zda se do toho pustí.¹³

Z krátkého přehledu historie písmostnalectví jsme se tedy dozvěděli, že vlastně nemáme pevné datum, od kterého bychom počítali vznik písmostnalectví, jelikož se vyvíjela dříve než samotná kriminalistika. Momentálně ani není k dispozici žádná moderní publikace, která by se tomuto oboru u nás věnovala.

¹² *Kriminalistický sborník 3/2008*

¹³ taktéž

2 Vývoj písma a co na sebe prozradí

Písmo je fenomén skoro stejně staré jako samo lidstvo. Vlastně v písmu je objeven způsob, jak uložit myšlenku mimo žijícího člověka a uchovat ji na neomezenou dobu se stejnou přesností.¹⁴

2.1 Vývoj písma

Na počátku vývoje písma byl obraz. Pravděpodobně kresby dochované na stěnách v pravěkých jeskyních nebyly jen výtvarným uměním, ale představovaly zaznamenání významných událostí kolem lovu nebo prosby k mocnostem, aby byl lov úspěšný. Vývoj písma směřoval od obrázkových podob k formám abstraktnějším, kde obrázky představovaly pouhou hlásku či slabiku. Písmo bylo srozumitelné jen pro zasvěcence. Sloužilo posvátným účelům.¹⁵ Když zavzpomínáme na hodiny dějepisu, tak se nám mohou vybavit egyptské hieroglyfy, které přesně popisují událost, která se stala. Až později lidé myslí abstraktněji a umí si pod něčím méně konkrétním vybavit určitou situaci.

Kde se ale vzalo písmo jako takové, nevíme. Badatelé se domnívají, že je založeno na první hláskové abecedě, která se s Féničany, kteří hodně obchodovali, dostala k Řekům, kteří ji převzali. Velkou předností písma řeckého a latinského proti starším písmům je to, že jednotlivé znaky vyjadřují pouze jednotlivé hlásky. Tím vzniklo mnohem více hláskových kombinací, ale všechny lze obsáhnout poměrně malou soustavou písmen.¹⁶

V řecké abecedě a posléze v latince mají kořen nejstarší písma užívaná na našem území – hlaholice, cyrilice, karolinská minuskula. Jednotlivá písmena jsou komponována zhruba do čtverce, což má symbolické odůvodnění. Čtverec byl podobně jako kruh považován za magický, dokonalý tvar. Na sklonku 12. století se karolinská minuskula začala transformovat v písmo zvané gotická minuskula. Odlišujícími prvky bylo protahování do výšky, jednoduché (později i dvojité) lámání a stínování.¹⁷

¹⁴ Veličková, H., *Grafologie- cesta do hlubin duše*. Academia, 2002: Praha 80-200-0931-0

¹⁵ taktěž

¹⁶ taktěž

¹⁷ taktěž

Od konce 13. století se začaly objevovat texty kurzívní. Byl to důsledek stoupající písařské aktivity. A tak se objevuje písmo humanistické. Zrodilo se kolem roku 1400 v Itálii vědomou nápodobou písma karolinského.¹⁸

Novověk přinesl vyhraněnost a pozvolné ustálení písmových soustav národů. Latinská písma mají s německým společnou vývojovou tendenci, jak jsme si už řekli - směřování od složitosti k jednoduchosti. Moderní písmová předloha, zavedená v Československu po 2. světové válce, je prostá, šetří časem i energií. Touto strohostí si někteří pisatelé osvojili, tzv. skript (ruční nápodoba tištěného písma). Rozšíření skriptu je důsledkem zaměření dnešního člověka na technickou stránku života.¹⁹

Když se podíváme kolem sebe na písmo lidí, tak si uvědomíme, že spousta z nich píše skriptem, anebo si vypomáhají jednotlivými písenkami. Je to totiž mnohem jednodušší, rychlejší a dá se říci, že i praktičtější. A někdy to i vypadá lépe a lépe se to hlavně čte. Bohužel tím ale ztrácíme náš osobní styl psaní.

2.2 Co nám rukopis nepoví

I když je psaní fyzická činnost, tak je ale především duševním cvičením. Rukopis nám tedy prozradí duševní vyspělost pisatele a jeho myslí, ale bohužel ne reálný věk. A někdy tento rozdíl může být veliký. Někdo může být už v pubertálním věku předčasně inteligenčně vyspělý, naopak proti němu může stát člověk dospělý, který se chová infantilně. Stejně tak z rukopisu nemůžeme odhadnout pohlaví pisatele, jelikož každý z nás má v sobě jak ženské, tak i mužské prvky. Nebo spíše to jsou nálepky, které jim připisujeme. Některé charakterové vlastnosti jsou typičtější pro muže - racionálnost, agresivita, síla, některé naopak pro ženy - citlivost, poddajnost, křehkost, ale může se stát, že budeme zkoumat text zženštělého muže nebo naopak ženy-mužatky.²⁰

Mylná je i představa, že lidé pracující ve stejném zaměstnání, mají stejný rukopis. Člověku, který se o grafologii nezajímá, může připadat podobný, ale oko experta

¹⁸ Veličková, H., *Grafologie- cesta do hlubin duše*. Academia, 2002: Praha 80-200-0931-0

¹⁹ taktéž

²⁰ Schonfeld, V., *Učebnice vědecké grafologie pro začátečníky*. ELFA, 2007: Praha 978-80-86439-10-5

prohlédne spoustu nuancí, rozlišností. U některých profesí se tato podoba nabízí, např. u učitelů prvního stupně, kdy tu působí tzv. profesionální deformace a píše podle školské předlohy nebo úhledné písmo úředníků.²¹

Další jev, který z pisatelova textu nepoznáme, je sexuální orientace, která se v písmu neprojevuje nějakým specifickým způsobem. A v neposlední řadě nemůžeme ani odhadnout pisatelovo náboženské vyznání. Grafologii nemůžeme považovat za exaktní vědu. Je založena na zásadách, které ale vlivem interpretace či aplikace mohou být změněny.²²

Ač je to zvláštní, tak nepoznáme ani to, zdali je pisatel pravák či levák. Jelikož levák si ke svému pohodlí nakloní list tak, aby písmo směřovalo doprava, pokud je to přirozené té osobnosti. Takže by bylo nesprávné si myslet, že pravák má sklon doprava a levák doleva. Vše záleží na tom, jak si to pisatel pro sebe uzpůsobí, jak je mu to přirozené. Proto tento údaj potřebuje grafolog před vyhodnocením rozboru znát a všude se uvádí dopředu. Tyto vlastnosti jako věk, pohlaví poukazují, pouze na to, jak se chováme, ale nevypovídají o nás. To poznat nelze.

2.3 Podpis

Analýza samotného podpisu nemusí vézt k dobrému cíli, proto se vždy používá delší text. Zatímco rukopis nám ukazuje skutečnost, tak podpis by mohl být rozdílný. Naznačuje totiž, jak by pisatel chtěl, aby ho ostatní vnímali. Tam kde se podpis shoduje s rukopisem, tak můžeme říct, že je to člověk upřímný, hotový a nepředstírající. Velká pozornost se věnuje osobnímu zájmu já, z toho se dá totiž hodně poznat, co si o sobě ve vztahu k druhým pisatel myslí.²³

Podpis má velmi osobitý ráz a v právním životě má značný význam. V době puberty, kdy v nás roste osobnost, asi každý z nás zkoušel, jakým podpisem bychom se měli podepisovat. Většinou toto hledání končí tehdy, kdy se ve svém životě najdeme, např. když dosáhneme titulu. Někteří lidé mají podpisy dva, jeden oficiální a druhý

²¹ Jeřábek, J., *Grafologie-diaagnostika osobnosti*. TALPRESS, 1994: Praha 80-85609-65-7

²² <http://ografologii.blogspot.com/2007/>

²³ Jeřábek, J., *Grafologie-diaagnostika osobnosti*. TALPRESS, 1994: Praha 80-85609-65-7

soukromý. Je to proto, že nejsme s něčím spokojeni, např. se neztotožňujeme s prací, nebo u schizofrenních lidí.²⁴

Pro rozbor podpisu platí stejné psychologické zákony jako pro ostatní písmový rozbor. Psychologický význam má i místo, kam je podpis uložen. Obvykle se podpis dává vpravo dole. Čím více se však podpis posunuje k levé polovině, tím silněji se pisatel odvrací od budoucnosti. V písmech sebevrahů najdeme často podpis posunutý doleva či ke středu. V některých případech může být podpis posunutý více doleva z důvodu opatrnosti a nedůvěřivosti. Výraznější, větší a zdobný podpis bude mít člověk ambiciózní, okázalý. Menší, nevýrazný, klesající podpis bude člověka skromného, ostýchavého, s menším sebevědomím. Škrtnutí podpisu značí vnitřní rozpornost, nejistotu, obranné postoje, nízké sebevědomí a odmítání sebe sama. Také záleží na tom, zda se pisatel podepisuje a uvádí tak celým jménem nebo křestní jméno dá do zkratky či nenapíše vůbec. Křestní jméno je totiž velice osobní.²⁵

Podpis je taková naše vizitka. Ale ovšem zkoumat pouze pomocí něho celou osobnost nelze. Vždyť často se člověk podepisuje nesmyslným „klikyhákem“ a příjmení dotyčného z něj jen těžko vyčtete, ba i písmenka jsou k nerozpoznání. Ale určitě je užitečný spolu s textem. Dohromady mít napsaný text i podpis zkoumané osobnosti, to už má smysl.

²⁴ Schonfeld, V., *Učebnice vědecké grafologie pro začátečníky*. ELFA, 2007: Praha 978-80-86439-10-5

²⁵ Schonfeld, V., *Učebnice vědecké grafologie pro začátečníky*. ELFA, 2007: Praha 978-80-86439-10-5

3 Vyhodnocení grafologické expertízy

Pro celkový rozbor písma je důležitý dostatek podkladů. Čím více, tím samozřejmě lépe. Minimum je jedna stránka rukopisu A4. Dobré je, když obsahuje i pisatelův podpis. Pokud pisatel používá více druhů písem, měl by je v rukopise použít. Stává se totiž, že člověk používá jeden rukopis v soukromé sféře a jiný zase ve sféře veřejné, i když základ by měl být stále stejný, je přesto dobré, aby grafolog tyto rozdíly znal. Ideálním materiálem pro rozbor rukopisu je několik ukázek písma z různých časových období, tak aby bylo možné co nejvíce eliminovat momentální a situační vlivy. Ukázka by měla být napsána za normální nálady, přirozeně, uvolněně, jak je pisatel zvyklý, jak se mu píše dobře, libovolným psacím náčiním (volí si sám pisatel – propiska, tužka, fix), pokud možno na bílý list bez linek. Žadatel o rozbor by měl uvést svůj věk a vzdělání, popř. profesi. Také zda je pisatel levák či pravák. To nejsou informace zjistitelné z písma, a proto ji by je měl grafolog dopředu znát, aby s nimi mohl počítat.²⁶

Doplňkem grafologického rozboru bývá často kresba stromu (baum test) a kresba postav muže a ženy. Tyto projektivní testy upřesňují a doplňují grafologický rozbor. U malých dětí nebo u dětí, které ještě nemají zmechanizované písmo, se posuzují jejich kresby a výtvarné podoby.²⁷

Vyhodnocení grafologické expertízy není otázkou jedné hodiny. Samozřejmě, čím větší praxi vyhodnocující grafolog má, tím mu práce rozboru osobnosti zabere méně času, ale stejně to nějaký čas trvá. Také záleží na tom, kolik údajů mu o své osobě člověk požadující rozbor poskytl. Přeci jen se lépe pracuje, když nějaké informace máte a můžete s nimi pracovat. Je to práce, které musíte věnovat více pozornosti a být všímaví i k nejnepatrnějším náznakům, mnohdy ale tyto nuance mohou pomoci. Myslím si, že je třeba mít i nějaké vrozené vlastnosti (citlivost, empatii, trpělivost, komunikativnost), aby jste tuto práci mohli vykonávat.

²⁶ <http://cs.wikipedia.org/wiki/Grafologie>

²⁷ <http://ografologii.blogspot.com/2007/>

4 Psychologický význam písma

4.1 Písmový obraz

U této klasifikace se nezaměřujeme na jednotlivé detaily písma, ale vnímáme celý text globálně. Písmový obraz nejde jakoukoli cestou přetvořit, jelikož nám ukazuje celou strukturu osobnosti a toto nelze nijak pozměnit. Velkou měrou tu závisí na vnějších okolnostech, školní předloze, psací zručnosti, národnosti a podobně. Dá se říci, že písmový obraz je předlohou pisatelova nevědomí. Významnou průkopnicí, která se písmovým obrazem hodně zabývala, byla Roda Wieserová. Pokaždě je text uspořádaný značí to duševní rovnováhu. Uspořádaný přesto nepravidelný text značí ovládanou citlivost, vnitřní živost i sebevládu. Naopak neuspořádaný může značit pisatelovy narušené vtahy s lidmi a s okolím, duševní nemoc. Příliš těsný vyjadřuje sníženou soudnost a zúženou perspektivu, naproti tomu příliš široký může znamenat izolovanost, neschopnost najít k životu obsažný vztah. Strnulý písmový obraz zase naznačuje citovou chudobu, mechanické jednání, ale třeba i silnou vůli.²⁸

4.1.1 Členění písma

Když má někdo vyloženě dobré členění jako správný odstup řádků a slov, předznamenává to, že tito lidé stojí nad věcí, milují jasnost a mají organizační talent. Méně dobré členění se vyskytuje u lidí, které nemají příliš velké abstrakční schopnosti, snadno jim vše přeroste přes hlavu, ale mají nazírací schopnost. Pisatelé, kteří píšou velkým písmem a mezi slovy píší velké mezery jsou distancovaní a také to svědčí o sebecitu. Oproti tomu velké mezery v malém písmu svědčí o převažující funkci myšlení. Nečekané velké mezery v textu jsou znakem duševní nepřítomnosti až duševní či mentální poruchy. Stejně podezřelý jako textová mezera je řádkový průplet. Těmto lidem se stejně jako text, proplétá i myšlení a jejich jednání je tím pádem nejasné. Může v tom být i určitá bezohlednost a to, že těmto lidem je jedno, že jim ostatní nerozumí.²⁹

Textové mezery však nesmíme zaměňovat s mezerami mezi slovy. Ty svědčí o nedostatku bezprostřednosti, plachosti, introverze. Velké mezislovní mezery se někdy

²⁸ Schonfeld, V., *Učebnice vědecké grafologie pro začátečníky*. ELFA, 2007: Praha 978-80-86439-10-5

²⁹ taktéž

vyskytují během puberty u osob s velkou introverzí, která má za následek pocity osamělosti. Naproti tomu malé mezislovní a meziřádkové mezery svědčí o spontánním myšlení a impulsivnosti, ale také to může být známka zmatenosti a toho, že si pisatel neumí zjednat duševní přehled.³⁰ Členění písma vnímáme celkovým dojmem a nezaměřujeme se na nic konkrétního. Velice zjednodušeně se dá říci, že pokud je text uspořádaný a působí upraveně, tak nejspíš i sám pisatel bude vyrovnaný a platí to i naopak.

4.1.2 Rytmus

Podle Klageše a jeho stoupců má rytmus téměř ústřední význam. Grafologicky se projevuje rytmus především souladností písma. Podle Klageše má velká souladnost dva předpoklady a to vyváženost vytvořených tvarů a rytmické rozvržení psacích impulsů. Nejdůležitějším kritériem pro odhad rytmu v písmovém obrazu je rytmické rozvržení psacích impulsů. Písmo, které vidíme v optické rovnováze a kde jednotlivé součásti písma jsou rytmicky vyvážené, považujeme za písmo souladné. Je-li souladnost rozvolněná a neporušená, tak mluvíme o duševní svěžesti, citové něze, vnímavosti a senzibilitě. Monotónní rytmus značí apatickou nevšímavost, strnulost a tupou necitlivost. A nerytmické písmo poukazuje na jedince vznětlivého, podrážděného, neklidného a se sklonem k rozčilenosti.³¹ Rytmus je asi zásadním měřítkem grafologů. Chce to ale už oborové znalosti, aby byl rytmus rozpoznán.

4.1.3 Pravidelnost či nepravidelnost

Pravidelnost či nepravidelnost má při pozorování písmového obrazu velký význam. Písmo je tím pravidelnější, čím menší jsou výkyvy písmových prvků jako tlaku, šířky, velikosti. Pravidelnému písmu se připisují charakterové vlastnosti odolnosti, stálosti, důslednosti. K pravidelnosti písma se dopravujeme přes svoji vůli, tudíž tento člověk disponuje velkou sebekontrolou, na druhé straně je jeho život citově ochuzený. Jsou lidé se smyslem pro pořádek a povinnost. Nepravidelnost písma nasvědčuje převaze citů a pudů nad vůlí. Pisatelům lze přisuzovat vrtkavost, nerozhodnost, nedostatek cílů a vytrvalosti. Člověk píšící nepravidelně snadno podléhá svodům. Často střídá

³⁰ Schonfeld, V., *Učebnice vědecké grafologie pro začátečníky*. ELFA, 2007: Praha 978-80-86439-10-5

³¹ taktéž

sympatické a antipatické reakce. Nepravidelnost střední zóny najdeme u citlivých a empatických lidí.³²

4.2 Vázání písma

Vázáním písma myslíme způsob, jakým se spojují základní tahy. Latinková předloha, kterou všichni ve škole začínáme, má křivkové vázání. To znamená vázání zaoblené nahoře nebo dole. Naproti tomu třeba školní předloha v Německu má písmo kurentní se základními hranatými tahy. Chápejme tedy, že vázáním se jednotlivé základní tahy dostávají do vztahu. Předpokladem je, že pisatel se psaním pohybuje každým písmenem od subjektu „já“ k objektu „ty“ a záleží na tom, jakým způsobem písmena spojuje. Zkušenost ukazuje, že jen málokterý člověk píše stejným způsobem vázání jako psal ve škole. Víme také, že každý znak je tím významnější, čím je nenápadnější. Vázání bude mít značnou psychologicko-symptomatickou hodnotu, poněvadž má u málokterého člověka školský ráz a patří k nejméně nápadným znakům. Málokdo dovede říct, jakým vázáním píše. Rozeznáváme čtyři vázání-čisté, smíšené, smyté a školské.³³

4.2.1 Čisté vázání

Do čistého způsobu vázání řadíme úhel, girlandu a arkádu.³⁴

4.2.1.1 Úhel

Pisatel, který tvoří úhel, musí po tahu nahoru i dolů pohyb zabrzdit, což vyžaduje jisté úsilí. Takoví lidé neuhýbají před nebezpečenstvím ani konflikty, někdy je možná i budou vyhledávat. Lidé pilní a zodpovědní, kteří mají vůli k moci a nevdají jim, že nutí své mínění ostatním. Úhlovým vázáním píšou lidé neústupní, nepoddajní, dá se říci až bezohlední. Pisatelé úhlů mají často potíže s přizpůsobováním. U lidí s menší inteligencí to může značit tupou víru v autoritu. V tomto vázání převažuje mužskost a potřeba vládnout. Po psychologické stránce tu existuje nebezpečí rozpolcenosti, stálého stavu napětí a časté kritizování.³⁵

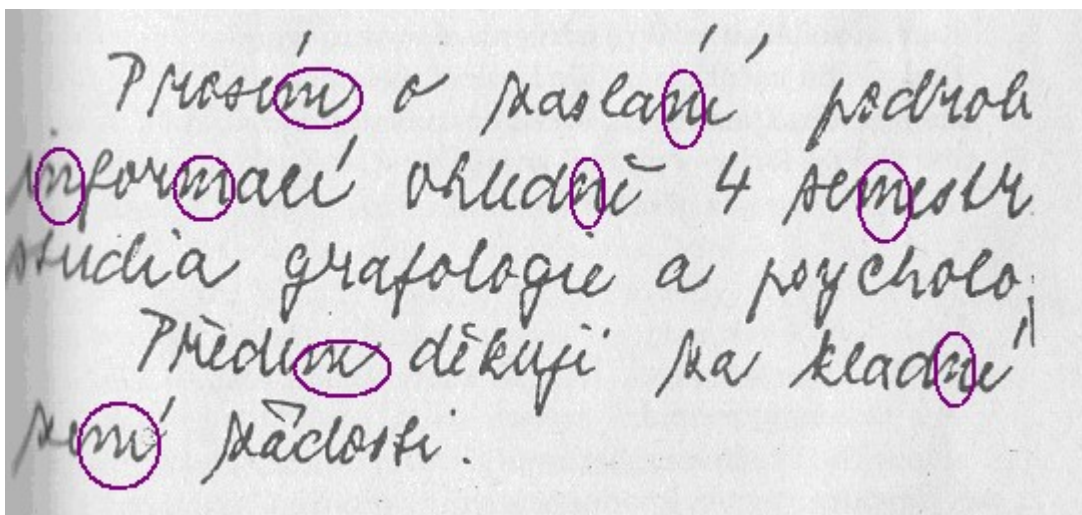
³² Schonfeld, V., *Učebnice vědecké grafologie pro začátečníky*. ELFA, 2007: Praha 978-80-86439-10-5

³³ taktéž

³⁴ taktéž

³⁵ taktéž

Na obrázku s úhlovým vázáním jsem fialově zakroužkovala úhly. Pozorujeme je hlavně na písmenech *m* a *n*, kde jsou krásně viditelné díky tahům mezi obloučky. Úhlové písmo celkově vypadá ostřeji a především u těchto dvou písmen je nejlépe rozeznatelné od ostatních druhů vázání.

Obrázek: Úhlové vázání. Jeřábek, J., *Grafologie-diagnostika osobnosti*. (1994)

4.2.1.2 Girlanda

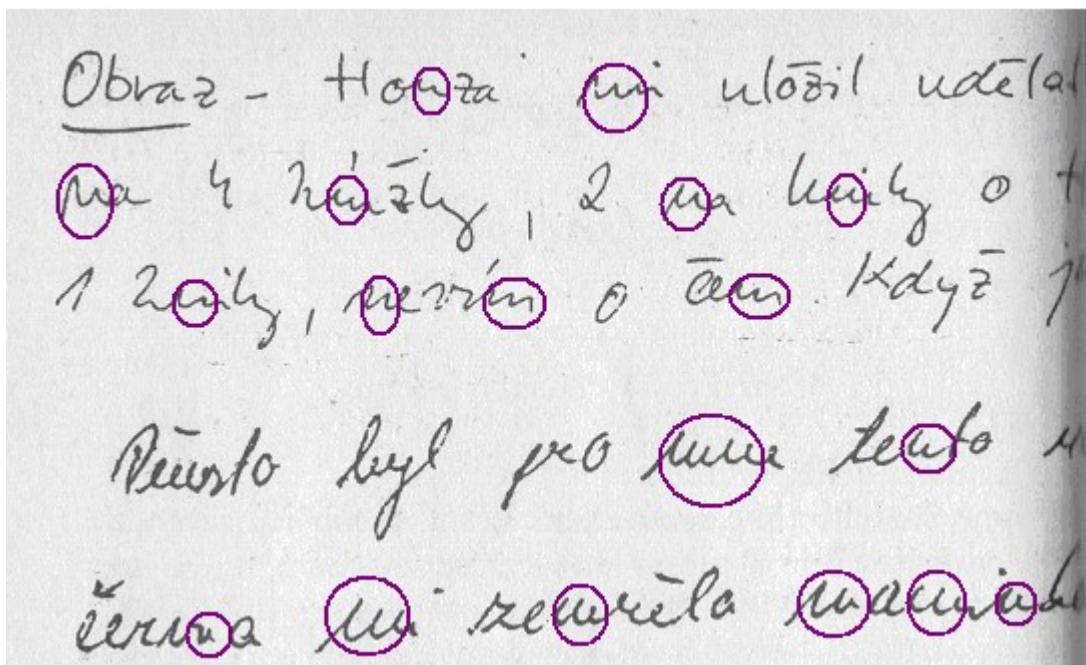
Girlanda je jako otevřená mísa, která vše do sebe přijímá. Průběh psaní tohoto typu vázání vzniká bez nucení a bez zábran. Girlanda je sice nejlídnějším spojem, ale také představuje neochotu řešit jakýkoli problém, který vyvstane. Také je potřeba odlišit pravou girlandu od té nepravé. Pravá girlanda má od sebe tahy nahoru a dolů oddělené a tah nahoru probíhá šikměji do výšky. O takovém pisateli můžeme říci, že je přející, vstřícný, soucitný, otevřený a v chování přirozený. Naproti tomu v mechanizované girlandě vidíme rysy předstírání a odměřenosti. Poznává se tím, že tah nahoru a tah dolů zcela nebo téměř zcela splývají. Základní oblouk je téměř vodorovný a působí strnule.³⁶

Samozřejmě ale všechny tyto vlastnosti lze posuzovat jen vždy ve spojitosti s jinými písmovými znaky. Nic není jednoznačné.

Na obrázku girlandy, stejně jako na předešlé, jsem zakroužkovala fialově girlandy, kterých si všímáme hlavně u souhlásek *m,n* a také u *u,v*. U těchto písmen je to

³⁶ Schonfeld, V., *Učebnice vědecké grafologie pro začátečníky*. ELFA, 2007: Praha 978-80-86439-10-5

nejvýraznější, protože se zaměřujeme na oblouky, podle kterých můžeme vázání rozlišovat.

Obrázek: Girlanda. Jeřábek, J., *Grafologie-diagnostika osobnosti*.(1994)

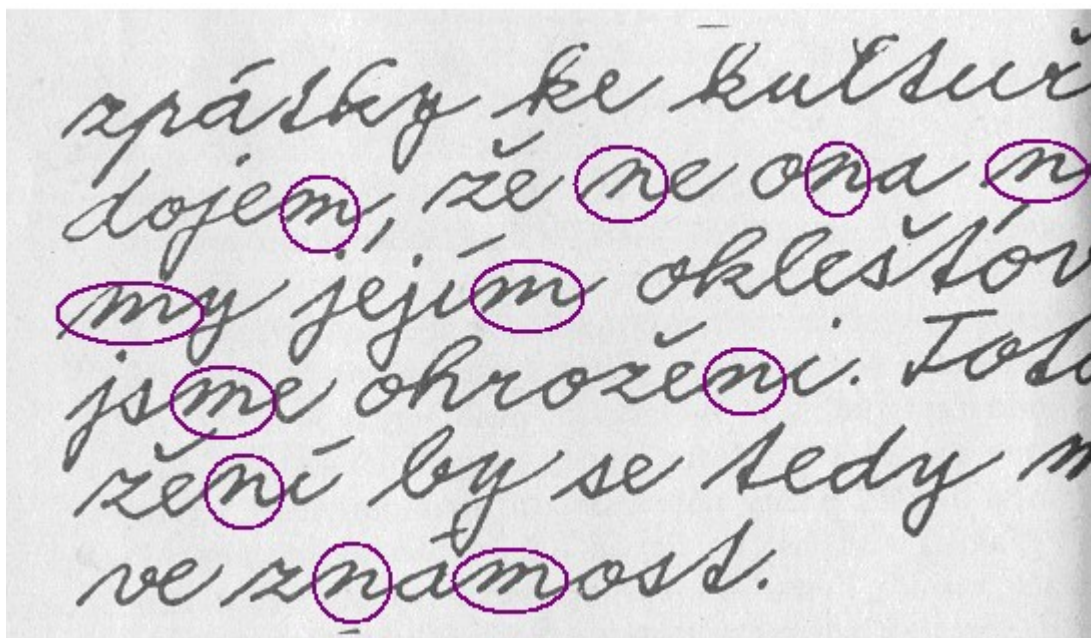
4.2.1.3 Arkáda

Arkáda je pravým opakem girlandy. Pro arkádu je příznačná její uzavřenost. Zdrženlivost je proto podle Klagese hlavní vlastností pisatele arkád. Skrývá se za ní chování rozumného člověka a opatrnost. Je tu jistý odstup a distancovanost. Často za jejím obrazem můžeme najít lež. Pisatel se chce pojistit do budoucna a schovává se přitom před ostatními a vědomě se stahuje do sebe. Po stránce tvarové jde určitě o velice reprezentativní styl. Šířka písma a arkáda jdou ruku v ruce v rozporu. Arkáda je totiž znakem egocentrismu a šířka zase poukazuje na zájem o cíl.³⁷

Typický arkádovitý oblouk u písmen *m* a *n* jsem opět fialově zakroužkovala. Tento typ vázání asociuje introverzi, rozumnost, pečlivost. Člověk, který si asi bude tak trochu žít ve svém světě. Vždyť na toto vázání je mnohem více potřeba vykonat úsilí,

³⁷ Schonfeld, V., *Učebnice vědecké grafologie pro začátečníky*. ELFA, 2007: Praha 978-80-86439-10-5

aby bylo správně doladěné. Ale přeci jenom čistá vázání se vyskytují opravdu jen zřídka.

Obrázek: Arkádovitá vázání. Jeřábek, J., *Grafologie-diagnostika osobnosti*.(1994)

4.2.2 Smíšené vázání

Smíšeným vázáním rozumíme písmo, které se odchyluje od školského, kde nejsou přimíchány nitky či neurčité tvary a vyskytují se tu jak úhly, girlandy tak i arkády. Smíšené vázání se vyskytuje u duševně zralých lidí, kteří během svého života získali mnohostrannou reakční pohotovost. Jsou to lidé s mnohými zájmy, jsou bohatí na prožitky, je tu určité psychologické poznání, univerzální myšlení. Také jsou to lidé s širokým obzorem a určitým kosmopolitním duchovním zaměřením.³⁸

4.2.3 Smyté vázání (nitkovité)

Neboli také známé jako setřelé. Čisté vázání jsme poznali podle výrazného tvarového prvku. Ve smíšeném se tyto prvky mohli propojovat a různě se střídat, ale ve smytém vázání jakýkoli tvarový prvek chybí. Rozeznáváme tu akorát stabilní nitku a labilní nitku. Labilní nitka znamená, že pisatel píše nitkovým vázáním, ale stále váhá mezi jinými způsoby vázání, které jsou však už smyté.³⁹

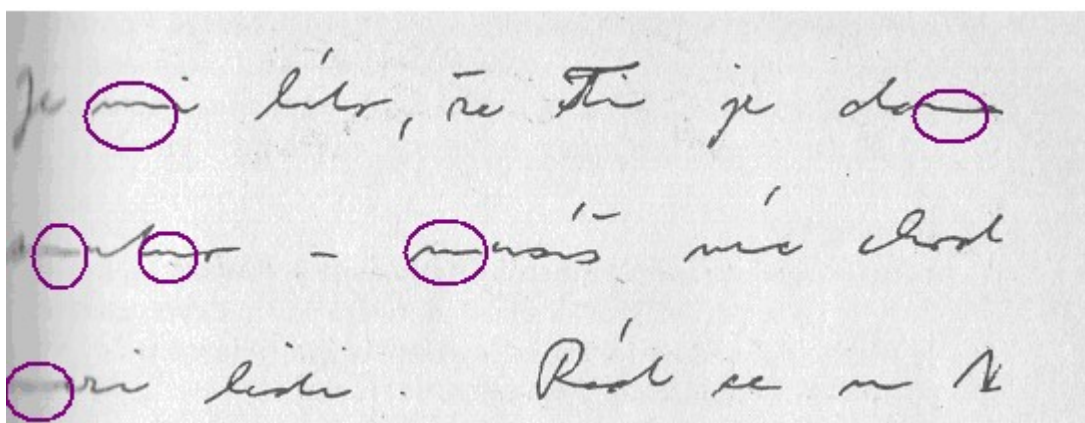
³⁸ Schonfeld, V., *Učebnice vědecké grafologie pro začátečníky*. ELFA, 2007: Praha 978-80-86439-10-5

³⁹ taktéž

Nesmíme si plést pravou nitku s nitkou způsobenou rychlým psaním, která vzniká u vzdělaných lidí jako jakýsi samoznak. Tomuto samoznaku říkáme ligatura. Je to jakýsi vymyšlený těsnopis. Pisatel nebere ohled na školní předlohu a vytváří si „svůj“ rukopis. Tento člověk bude svérázný, může to vést až k bezohlednosti.⁴⁰

Obecně je nitka spojovací formou labilních osob, které se v životě ještě hledají. Často nitkou píší umělci, kteří mají dar intuitivního pohledu na svět. U nich vzniká nitka eruptivně, živelně z jejich vlastního tvořivého nitra. Lidé, kteří nedají na formu a předpis, ale jsou sami sobě autoritou a staví se proti jakémukoli řádu. Jsou to také lidé s velkou dávkou diplomacie či herectví, ale může vést až k ovlivnitelnosti, bezcharakternosti. Koncová nitka je pravá pouze tehdy, když není napsaná ve spěchu. Vyvozujeme z ní schopnost empatie, která se může proměnit v ztrátu sebe sama a přílišné ztotožnění se s někým jiným. Další možností nitky je tzv. dvojoblouk. Je to sekundární nitka v oslabené podobě. Pisatelé jsou často nevyhranění, jejich chování je zdánlivé, ale často se umějí rozhodnout v tu pravou chvíli.⁴¹

Na obrázku nitkovitého vázání jsem fialově opět zakroužkovala písmenka *m* a *n*, jelikož je to na nich nejlépe vidět. Vidíme, že například u slova „doma“ tvoří písmeno „m“ spíše už jen jednu maličko se vlnící jednu čáru.

Obrázek: Nitkovité vázání. Jeřábek, J., *Grafologie-diagnostika osobnosti*.(1994)

⁴⁰ Schonfeld, V., *Učebnice vědecké grafologie pro začátečníky*. ELFA, 2007: Praha 978-80-86439-10-5

⁴¹ taktéž

4.2.4 Školní vázání

Pokud tímto vázáním píše dospělý člověk, tak jeho styl psaní se ještě nevyvinul anebo se ani vyvinout již nemůže a zastavil se v infantilním stupni. Tento člověk není vyzrálý, je ale velmi spolehlivý a pilný. Také může toto vázání poukazovat na neurotika, který se schovává před nitkovým vázáním. Je to člověk, který dává jednoznačnou přednost kolektivu. Jde o rodinný typ, ale v ostatních ohledech je nesamostatný.⁴²

Roku 1876 rakouské úřady jmenovaly komisi odborníků, která měla za úkol vytvořit jednotné tvary latinky pro české školy. Záměr českých odborníků dát nové školské předloze určitý národní ráz však neuspěl. Psací předlohy, které komise vypracovala, ovládaly vyučování až do roku 1930. Novodobé ruční písmo je tvarově normalizováno, jsou závazně stanoveny tvary, velikostní poměry, sklony a navazování jednotlivých písmen mezi sebou. Česká platná norma je již z roku 1932, kde byla výnosem tehdejšího Ministerstva školství a národní osvěty publikována a závazně stanovena pro výuku psaní. Norma obsahuje 24 písmen malé abecedy a 23 písmen velké abecedy (není normován tvar velkého písmene Y). Do současnosti prošla pouze nepodstatnými změnami. Je to paradoxní: učíme se psát podle náročného vzoru proto, abychom psali krásně, funkce takového písma však nepodporuje čitelnost a ve svém důsledku devastuje rukopis.⁴³

Školní vázání pro dospělého člověka je netypické a asi ne vše bude u takového člověka v pořádku. Myslím si ale, že je dobře, když do nás paní učitelky v první třídě vtloukají, jak máme ty písmena správně psát. Alespoň na prvním stupni bychom měli školní předlohu dodržovat. Každý se vyvíjí jinak, někdo rychleji jiný pomaleji, ovšem individualita na sebe nedá dlouho čekat a náš rukopis se časem stejně promění a ustálí se, až když je člověk téměř psychicky vospělý.

⁴² Schonfeld, V., *Učebnice vědecké grafologie pro začátečníky*. ELFA, 2007: Praha 978-80-86439-10-5

⁴³ *Kriminalistický sborník 3/2008*

a	A	<i>a A</i>	n	N	<i>n N</i>
b	B	<i>b B</i>	ň	Ň	<i>ň Ň</i>
c	C	<i>c C</i>	o	O	<i>o O</i>
č	Č	<i>č Č</i>	p	P	<i>p P</i>
d	D	<i>d D</i>	r	R	<i>r R</i>
ď	Ď	<i>ď Ď</i>	ř	Ř	<i>ř Ř</i>
e	E	<i>e E</i>	s	S	<i>s S</i>
f	F	<i>f F</i>	š	Š	<i>š Š</i>
g	G	<i>g G</i>	t	T	<i>t T</i>
h	H	<i>h H</i>	ť	Ť	<i>ť Ť</i>
ch	Ch	<i>ch Ch</i>	u	U	<i>u U</i>
i	I	<i>i I</i>	v	V	<i>v V</i>
j	J	<i>j J</i>	y	Y	<i>y Y</i>
k	K	<i>k K</i>	z	Z	<i>z Z</i>
l	L	<i>l L</i>	ž	Ž	<i>ž Ž</i>
m	M	<i>m M</i>			

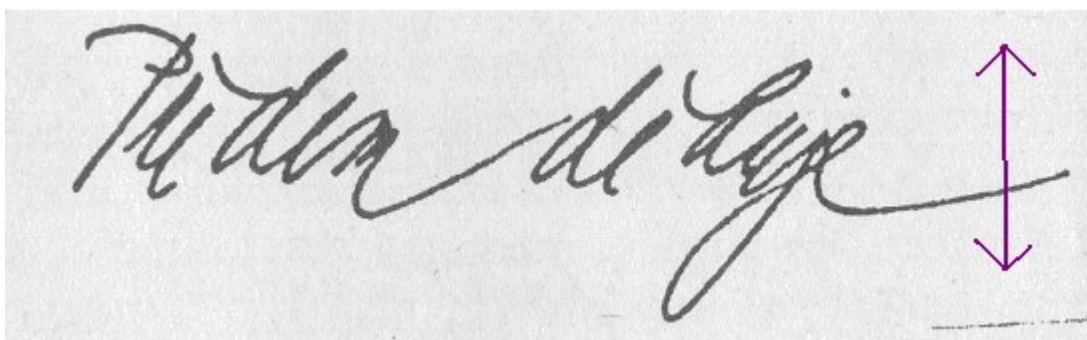
Obrázek: Školní norma, podle které české děti píší ve škole.

Jeřábek, J., *Grafologie-diagnostika osobnosti*. (1994)

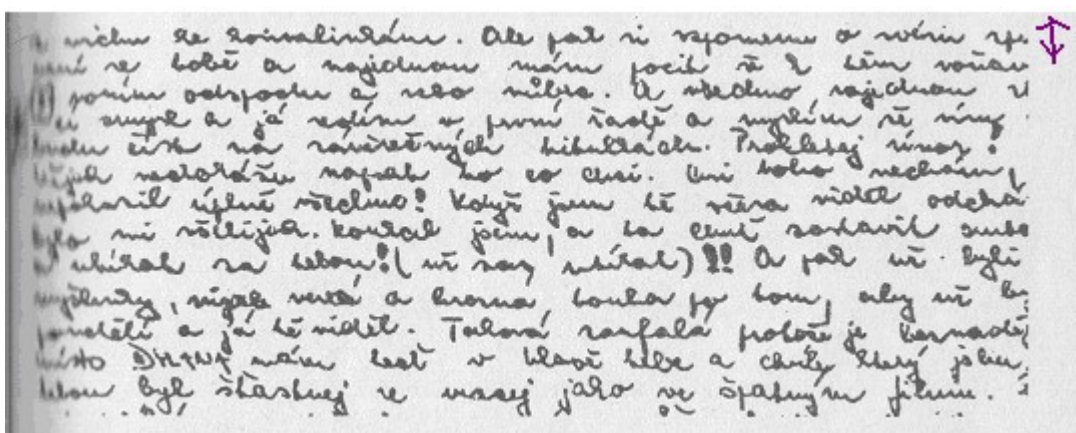
4.3 Velikost písma

Grafologie rozlišuje absolutní a relativní velikost písma. Absolutní velikostí myslíme velikost dlouhých písmen a relativní zase výšku krátkých písmen. Velkým písmem bude psát člověk, který se chce zviditelnit, který je reprezentativní s velkou vůlí se prosadit, také je panovačný. Touží se pořád něčím zabývat. Naproti tomu pisatelé s malým písmem jsou střízliví v životě, netoužící po činech, neschopni nadšení a vnitřního rozletu, jsou pohodlní a líní. Drobné a pravidelné písmo je znakem smyslu pro povinnost, soustředěnosti a jejich povaha je mírná jak beránek.⁴⁴

Rozdíl ve velikosti písma je krásně vidět na dvou obrázcích pod tímto odstavcem. Myslím si, že tento písmový znak je jasný i laikovi. Pozná se na první pohled.

Obrázek: Velké písmo. Jeřábek, J., *Grafologie-diagnostika osobnosti*.(1994)

Obrázek: Malé písmo. Jeřábek, J., *Grafologie-diagnostika osobnosti*.(1994)

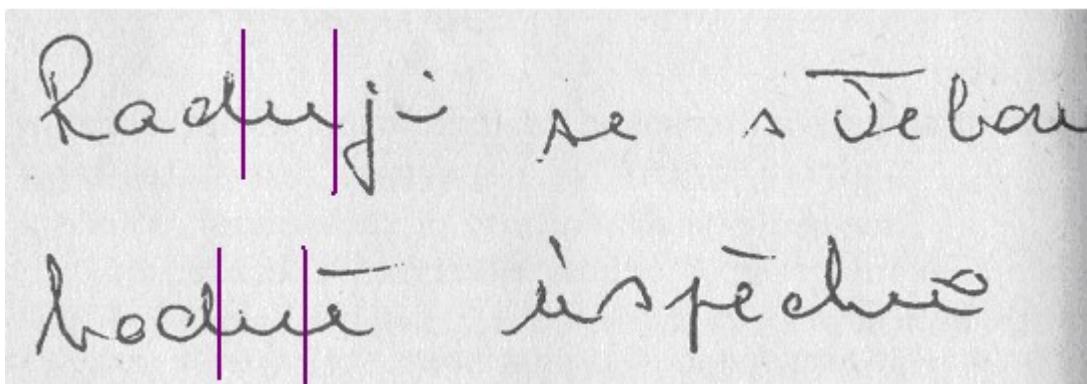
⁴⁴ Schonfeld, V., *Učebnice vědecké grafologie pro začátečníky*. ELFA, 2007: Praha 978-80-86439-10-5

4.4 Šířka či těsnost

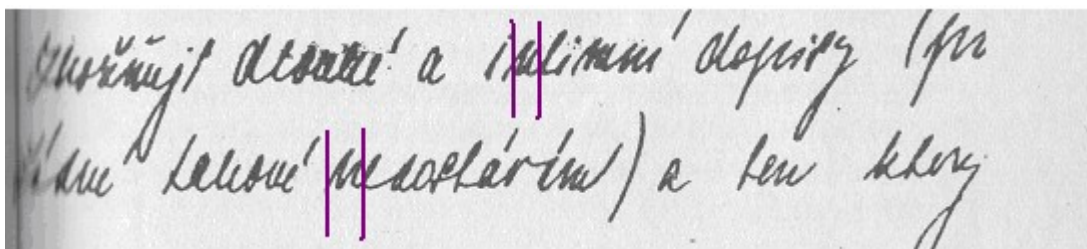
Grafologie rozlišuje primární a sekundární šířku. Primární šířku chápeme jako mezeru mezi sousedními základními tahy jednoho písmene. Sekundární šířku chápeme jako mezeru mezi sousedními písmeny ve slově. Max Pulver použil pro šířku písma výraz „stopovost“. V písmu s normální šířkou se mezera mezi základními tahy shoduje s předpisy školní předlohy. I u šířky platí cesta od subjektu k objektu.⁴⁵

Pisatel s širokým písmem se snaží k druhým dorazit co nejrychleji, tudíž je to osobnost extrovertní, uvolněná, bez zábran. Může být horlivý, netrpělivý, nesoustředěný. Raduje se z okolního světa a je odvážný. Naproti tomu těsným písmem píšou lidé zdrženliví, ostýchaví, nedůvěřiví, rozpačití introverti. Bojí se jakéhokoli projevu. Dojde-li u zúžení písma k tomu jevu, že se mezera mezi základními tahy zmenší na nulu, vznikne krycí tah.

Na obrázcích jsem fialově vyznačila šířku a těsnost v písmu, která je zřetelná.

Obrázek: Šířka. Jeřábek, J., *Grafologie-diagnostika osobnosti*.(1994)

Obrázek: Těsnost. Jeřábek, J., *Grafologie-diagnostika osobnosti*.(1994)

⁴⁵ Schonfeld, V., *Učebnice vědecké grafologie pro začátečníky*. ELFA, 2007: Praha 978-80-86439-10-5

4.5 Pravoběžnost či levoběžnost

I na tuto klasifikaci můžeme použít cestu, několikrát zmiňovanou, od subjektu k objektu. Dá se říci, že je to dané i národním smýšlením, kdy všechny západní národy píše zleva doprava, takže se tu může uvažovat o pravoběžnosti. Pravoběžnost také můžeme zesílit prodlužováním koncových tahů, jelikož jsou samy o sobě pravoběžné. Tím pádem ji můžeme zmenšit uškrcením koncových tahů, které běží vpravo. Pravoběžné písmo v sobě zahrnuje nezištnost, přizpůsobivost, aktivitu. Tento člověk rád natahuje pomocnou ruku. Naproti tomu náklon doleva svědčí o sobeckosti, egocentrismu, hrabivosti. Také to může ale poukazovat na snahu po soustředění, niternosti, sentimentalitu a velkou citlivost. Lidé píšící pravoběžně se zaměřují do budoucnosti, jsou podnikaví, někdy ukvapení. Zatímco levoběžně píšící lidé, kteří se zabývají a hledí do minulosti, jsou soustředění a nedůtkliví. Pan Jung se přiklání k názoru, že muži píšou směrem doprava a ženy doleva.⁴⁶

4.6 Tah

Rozbor tahu je ve vědecké grafologii poměrně pozdě objevená oblast. První průpravné práce vykonala Dr. Margret Hartgeová. Její názor byl takový, že grafolog při zkoumání klasifikace tahu musí postupovat jako znalec umění. Každý tah je osobní a grafolog se do něj musí vcítit takovým způsobem, aby mohl s ním dále pracovat. Hlavní dělení je na dynamický a adynamický tah.⁴⁷

Adynamický tah má dvě hlavní odrůdy a to ochablý tah a zabrzděný tah. Dále jej můžeme dělit na měkký a tvrdý tah. Měkký tah má zaoblené, hladké tvary. Tvrdý tah je ostrý. Toto rozdělení by šlo zaměnit s tlakem, hodně spolu souvisí. Dalším výrazovým tahem je tah určitý a neurčitý. Neurčitý tah má několik odstínů, projevuje se přitlačováním na místě, kde to nemá smysl. Dynamický tah upozorňuje na život, sílu. Jako dvě hlavní odrůdy uvádíme napjatý a uvolněný tah. Význam mají i rozměry, v nichž pnutí tahu probíhá. Podle Hartgeové vedeme přeci písmo pořád vodorovně, buďto doprava a doleva, nebo nahoru a dolů. Jenom opticky to zdánlivě chápeme jako stojící tvar s horními a dolními délkami. Tudíž vznikají tři rozměry napětí v tahu. Zaprvé vodorovný tah, který pisatel „volí“, když je ovládán silnými cílovými

⁴⁶ Schonfeld, V., *Učebnice vědecké grafologie pro začátečníky*. ELFA, 2007: Praha 978-80-86439-10-5

⁴⁷ taktéž

představami. Z druhého je to tzv. pnutí do hloubky, kterým píše velmi vitální osoba. A zatřetí výškové pnutí, které vyrovnává klesání tlaku. Těmito třemi rozměry hodnotíme, jestli jde o tah dynamický či ne.⁴⁸

4.7 Tlak

Experimentální grafologové rozlišují násadový tlak od psacího tlaku. Násadovým tlakem rozumíme tlak palce a ukazováčku na násadku a psacím tlakem je myšleno tlak pera na psací plochu.⁴⁹

*„Už v roce 1913 dokázal Drewer v díle *The Analytical Study of the Mechanism of Writing Proceedings*, že u zautomatizovaného psacího aktu většinou dochází ke střídání tlakové intenzity, pokud jde o tlak násadový. Toto střídání má pro každého jednotlivce příznačný průběh. Protože by stejnoměrný násadový tlak vedl ke křeči, je střídání mezi přitlačením a uvolněním pro píšící ruku přijatelnější než neustálé napětí. Svaly patří k těm lidským orgánům, které se mohou dobře rozehrát pouze v činnosti a které teprve pak jsou výrazem našeho normálního životního pocitu. Proto je také při psacím aktu rytmické střídání tlaku a uvolnění hlavním příznakem normálního písma. Jak prokázali experimentální grafologové, střídá se násadový tlak tím, že ruka při psaní provádí drobné otáčky, přičemž předloktí při psaní postupuje zleva doprava, popř.-je-li loket fixován(opřeny)-otáčí se doleva. Pro soudní znalce písma jsou tyto poznatky důležitější než pro písmového charakterologa, protože kolísání násadového tlaku je mnohem příznačnějším znakem než držení pera.“⁵⁰*

Tlak se samozřejmě mnohem lépe zjišťuje, když pisatel použije psací pero. Psací pero je na psací tlak velice choulostivé, špička se může silným tlakem i rozestoupit. Ale když pisatel není zvyklý toto pero používat, tak se v jeho rukopisu mohou objevit různé poruchy. Pan Dr. Klages zastává názor, že síla tlaku vyplývá z intenzity hnací síly. A tyto síly by měly být v souladu. V tlaku se projevuje energie, rozhodnost, celková vitalita, stabilita, spolehlivost, svéhlavost. Pokud je tlak slabý, pisatel bude přizpůsobivý, citlivý, nestálý, bázlivý se slabou vůlí. Ubývání tlaku v základním tahu

⁴⁸ Schonfeld, V., *Učebnice vědecké grafologie pro začátečníky*. ELFA, 2007: Praha 978-80-86439-10-5

⁴⁹ taktéž

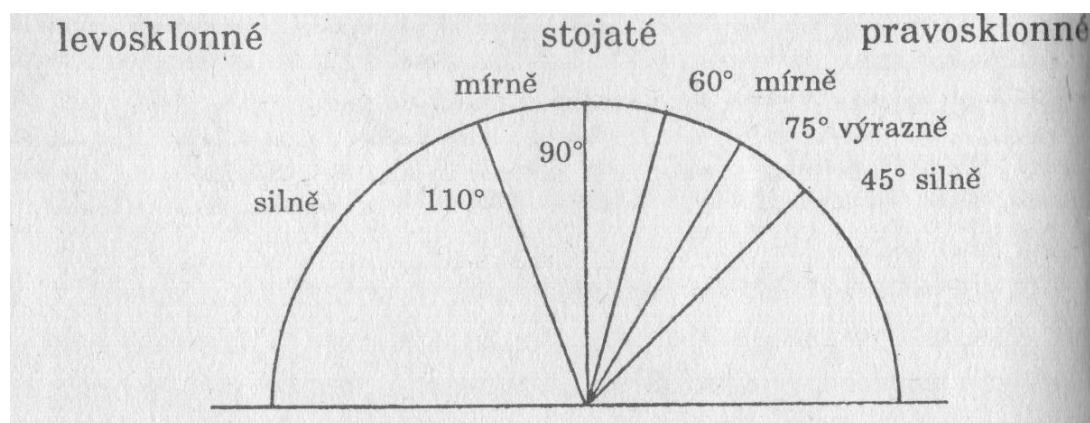
⁵⁰ Schonfeld, V., *Učebnice vědecké grafologie pro začátečníky*. ELFA, 2007: Praha 978-80-86439-10-5, str. 96

poukazuje na úbytek energie, sníženou pracovní schopnost nebo nedostatek sebeovládání.⁵¹

4.8 Sklon písma

Je tím myšlen úhel, který tvoří základní tahy písma s řádkem. Rozlišujeme různé úhly sklonu: velmi šikmé písmo, šikmé písmo, vzpřímené písmo, kolmé písmo, doleva šikmé písmo, extrémně doleva šikmé písmo a také sem patří kolísavý sklon písma. Podle Pulvera značí úhel sklonu poměr mezi impulsivností a sebekontrolou.⁵² Sklon písma je také snadno rozpoznatelným písmovým znakem a vypovídá o charakteru člověka.

Velmi šikmý sklon je znakem nespoutané impulsivnosti, spontánnosti, nesamostatnosti a poddajnosti. Šikmé písmo představuje vlídnost, ochotu, citovost, přizpůsobivost. Ve vzpřímeném písmu ubývá spontánnosti, projevy jsou méně výrazné. Člověk je více rozvázný a méně manipulovatelný. Kolmá poloha svědčí o sebekontrolě, soustředěnosti a rozumovém chování. Písmo s nepravou strmostí je zavádějící. Jde o jakousi ochranu a pisatel se umí přizpůsobit a sám před sebou i před ostatními předstírá rozhodnost a cílevědomost. Šikmost doleva je známkou strmosti, předstírané zdrženlivosti, ztracené přirozenosti a přetvářky, také ale ustrašenosti. Tento sklon lze lehce napodobit.⁵³

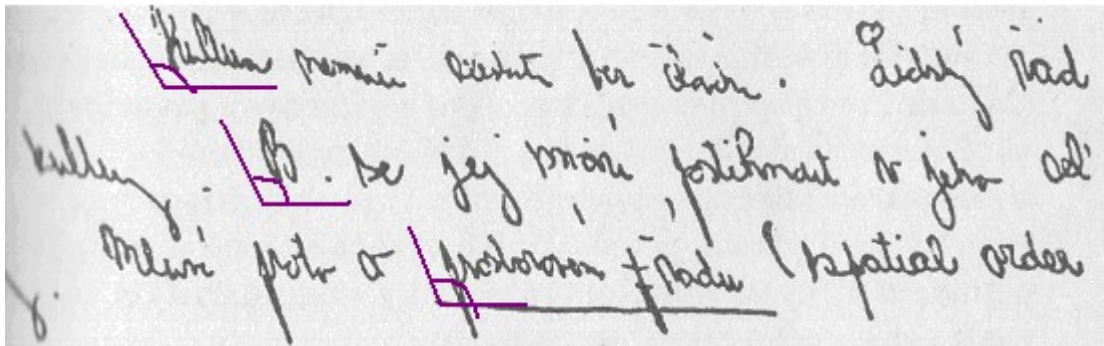

Obrázek: Přehled sklonu písma. Jeřábek, J., *Grafologie-diagnostika osobnosti*.(1994)

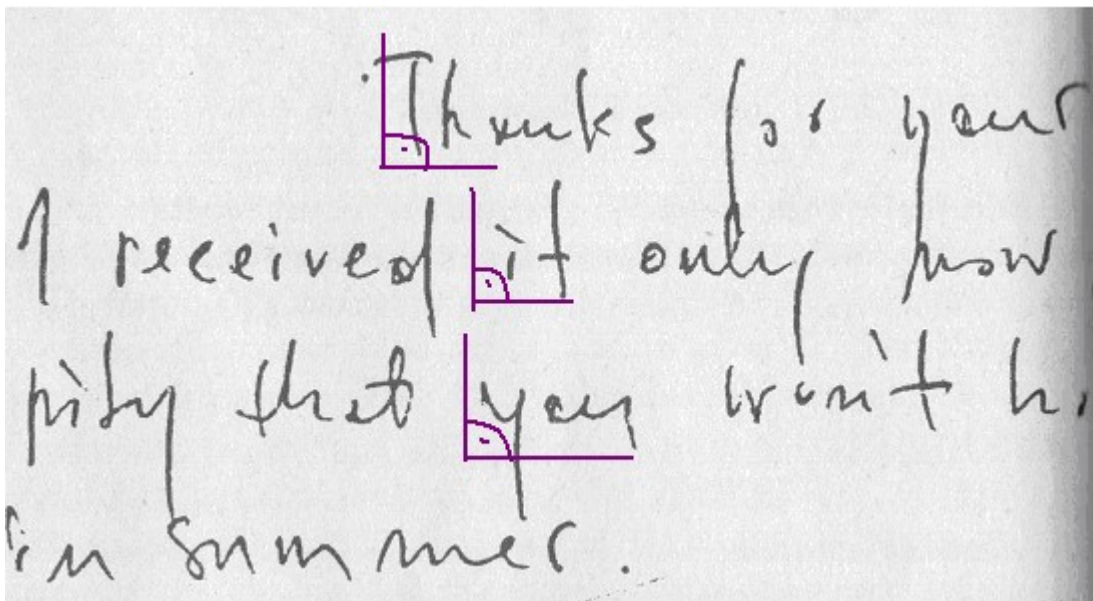
⁵¹ Schonfeld, V., *Učebnice vědecké grafologie pro začátečníky*. ELFA, 2007: Praha 978-80-86439-10-5

⁵² taktéž

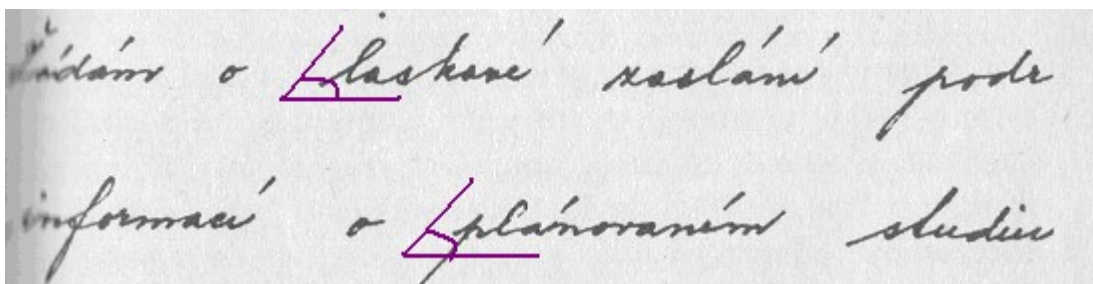
⁵³ taktéž

Obrázek: Levý sklon. Jeřábek, J., *Grafologie-diagnostika osobnosti.*(1994)

Obrázek: Stojaté písmo. Jeřábek, J., *Grafologie-diagnostika osobnosti.*(1994)

Obrázek: Pravý sklon. Jeřábek, J., *Grafologie-diagnostika osobnosti.*(1994)

4.9 Ostrost či těstovitost

Ostré písmo mívají lidé rozhodní, intelektově vyspělí, abstraktně uvažující. Všeobecně lze z ostrého písma vyčíst reakci spíše rozumovou. Těstovité písmo je opakem písma

ostrého. Základním významem těstovitého (pastózního) písma je vizuální smyslová radost. Tito lidé si umějí dostatečně užívat života, mají sklon k nevázanosti a požívačnosti.⁵⁴

4.10 Spojitost

Stupněm spojitosti chápeme počet písmen v textu, které jsou spojené. Existují tři stupně spojitosti. O vysokém stupni spojitosti můžeme mluvit, když jsou delší slova psaná jedním tahem. Střední stupeň spojitosti je tam, kde se spojuje čtyři nebo pět písmen. Nízký stupeň spojitosti se vyskytuje tam, kde spojitost klesne pod čtyři písmena. Spojitost písma lze třeba zvýšit zapojením horních znamének. U dospělého člověka se předpokládá, že myslí v celcích, tudíž určitá spojitost by tam měla být. Tím jak klesá inteligence pisatele, klesá souběžně i spojitost ve větě. Myšlení se přesouvá na celek slovní, v některých případech i písmenový.⁵⁵ V dnešní době začíná hodně lidí napodobovat tiskací písmo, tzv. skript a u něj je velice malá spojitost, takže se tento znak u něj nehodnotí.

4.11 Plnost či hubenost

Záleží na písmu, jak je rozložené na ploše. Rozlišujeme dva typy: plošný a lineární. Písmem plným a plošným píšou lidé s představivostí a smyslem pro konkrétnost. Rubem je sklon k fantazírování, zmatenost v myšlení, duchovní nejasnost a nekritičnost. Hubené písmo je typické pro lidi bystré, teoreticky uvažující. Zajímavé je, že arabská původní písma jsou převážně plná, zatímco abecedy západního světa, které se vyvíjely ve prospěch pojmové jasnosti a věčnosti, jsou hubená. Pisatel, u kterého je jasná plnost ve středním písmovém pásmu, oplývá srdečností a je velmi citlivý. Někdy takovýto pisatel může být domýšlivý a troufalý v touze po uplatnění. Očividně hubené střední pásmo je znakem citové chudoby a pokavaď je v písmu hodně ostrých tahů, tak i příznak pro krutost.⁵⁶ Ale vše jde s něčím v ruce a nedá se to zkonkretizovat.

⁵⁴ Schonfeld, V., *Učebnice vědecké grafologie pro začátečníky*. ELFA, 2007: Praha 978-80-86439-10-5

⁵⁵ taktéž

⁵⁶ taktéž

4.12 Rychlost v psaní

Výzkum psací rychlosti započal kolem roku 1893 za použití metody Edisonova elektrického pera. Později George Meyer, ještě později Ludwig Klages s Maxem Pulverem se zajímali o psací tempo ve spojení s průběhem duševních funkcí jedince.⁵⁷

Klára Románová-Goldzieherová společně s maďarským psychotechnikem prof. Bálintem sestrojila grafodyn. Přístroj, který zaznamenává rychlost psaní, sílu a stabilitu tlaku psaní, jaké akcenty přiřazuje jednotlivým psacím prvkům tlakovým zdůrazněním a také trvání a seskupení přestávek v psaní.⁵⁸

Mezi vlastnosti rychle píšícího člověka můžeme zařadit touhu po činnosti, impulsivnost, snaživost, spontánnost. Na druhé straně je neklidný, zbrklý, ukvapený a nespolehlivý, temperamentně živý. Člověk píšící pomalu je klidný, opatrný, citově stálý, předpojatý. Je to flegmatik, lenoch. Uspěchaným písmem píše člověk ukvapený, bez zábran, roztěkaný. Lidé, kteří koktají, někdy píší bezděčně tečky do textu, tím si dávají pauzu, kterou mohou využít k utřebením myšlenky. Říká se tomu mouchetování. Pomalost může být i známkou únavy či tělesné slabosti.⁵⁹

4.13 Ukázka grafologického rozboru

Jako podklad k materiálu, kde bych mohla poukázat na grafologický rozbor, jsem si vybrala dopis a rukopis pana Karla Čapka (1890-1938). Je to náš velký spisovatel, myslitel, bojovník a vše nám předal ve svých knížkách. V knížkách nám sděluje své vlastní pocity, prožitky a dělí se s námi se svojí fantazií.

Prostřednictvím Čapkova dopisu z roku 1923 se setkáváme s jeho písmem, kdy už byl pan Karel Čapek známý novinář, spisovatel a dramatik. Písmový rytmus je rozvolněný, což značí citlivou povahu tvořivého umělce. Také z toho můžeme soudit čilost, pohotovost a vnímavost. Drobnost a značná ostrost poukazuje na člověka křehkého, lze snadno vydráždit a velice rád analyzuje a teoretizuje. Krátké, hubené

⁵⁷ Schonfeld, V., *Učebnice vědecké grafologie pro začátečníky*. ELFA, 2007: Praha 978-80-86439-10-5

⁵⁸ taktéž

⁵⁹ taktéž

dolní délky by mohly poukazovat na slabé zdraví a nevalnou vitalitu, což u pana Karla Čapka sedí. Byl chabé tělesné konstrukce a trpěl bolestmi zad a známky depresivních sklonů. Z toho se odvíjí i malé sebevědomí a nervozita. V písmu můžeme poznat převažující girlandové vázání a nápadné jsou tvrdé koncové tahy. V jeho písmu je poznat vedení řádku těsně k pravému okraji a nápadné zesilování tlaku u dna girlandových tvarů. Z toho bychom mohli vyčíst skromnost, ale na druhé straně pyšnost na své mimořádné schopnosti a jakousi nevšední výřečnost a cit pro jazyk. Kolísavé vedení a rozestupy řádků jsou projevem stálého hledání cesty k vnějšímu světu, ale i obavy z odmítnutí.⁶⁰

Způsoby spojování v rukopise *Války s mloky* z roku 1936 (nitky přecházející v úhly, girlandy) jsou projevem člověka, který v psaní hledá únik před sebou samým, ale i plnění vyššího principu. Psal nesporně s rozkoší, vždyť u psacího stolu mohl uskutečnit své představy a přání, na které by si ve skutečném životě netroufnul. Když se zaměříme na plošné tvary písmen, plné originální fantazie, ale vedené pevně, s jakousi vědeckou přesností, vybaví se nám názvy děl s vědeckofantastickými náměty – R.U.R., Krakatit, Bílá nemoc aj.⁶¹

Rukopisy nám odhalují složitý poměr spisovatele k moci a politické síle. Čapkovo zanícené obhajování demokracie a prozíravé odmítnutí komunismu. Jeho názory se ale často zdály rozporuplné, avšak jeho statečný boj proti nastupujícímu fašismu později smazal veškeré pochybnosti o Čapkově hluboce humanistickém smýšlení.⁶² Byl to rozhodně jeden z největších tvůrců české literatury a jeho rukopis jen upozorňuje na velice originální styl psaní.

⁶⁰ Veličková, H., *Grafologie- cesta do hlubin duše*. Academia, 2002: Praha 80-200-0931-0

⁶¹ taktěž

⁶² taktěž

Milý Václav,

nemám Vám vlastně co nového napsat, než že kritiku Vaše
dopisy a vše, co podnikáte straně Ameriky. Schválně jsem
z Prahy psal, aby Vašem odhalil svou nesmyslnou reklamaci.
Vy ho můžete ověřit prostřednictvím rozporů. Musí to odhalit,
a lidé-li potom dělat kritiku, stane se z toho.
S tím jsem to rovněž také hledal; psal jsem, že ten jistý / / / /
odešel a že taký odhalil liberec dle Bulmeri a p. Buzhanov.

Z dopisu K. Čapka p. Kohlovi (r. 1923).

Obrázek: Z dopisu K. Čapka p. Kohlovi.

Veličková, H., *Grafologie- cesta do hlubin duše.*(2002)

I.

Podivnosti Kapitána van Tocha.

1341

97

86

312

Kdyžlyte hleděli ^{okřivě} ~~okřivě~~ Pana Masa na mapě, našli byste jej právě na ro-
vinném území na západ od Sumatry; ale kdyžlyte sezeptali na palubě lodi Kandung
Brandenberg Kapitána J. van Tocha, což je také Pana Masa, předtím než
zabohil, našel by divně a par by vám řekl, že to je ~~nejlepší~~ nejvýš
něj: vše v Kchik Sumatry okrouh, jisti mizeměi než Pane Bale a přirovnáním
taz zabracné jako Pami nebo Banjak; že jediný s odpuštěním domů, který
tam žije - nepotřebuje-li ovšem tyto ^{světlé} ~~světlé~~ Balerky - je opitý stěhová
agent, kterýž se mezi Kulu a ~~Portugalku~~ Portugalku a jisti hoší ~~pl~~ zlostij, polan
a přes než celý Kulu a celý světlo dohromady; a že jisti našel nio
zabracného, než: to zabracný žit na téhle zabracné Pane Masa, pane.

Úryvek z Čapkovy rukopisu Války s mlouky (asi 1936).

Obrázek: Úryvek z rukopisu Války s mlouky.

Veličková, H., *Grafologie- cesta do hlubin duše.*(2002)

5 Kriminalisticko technické metody identifikace osob a věcí a jejich praktické využití

Tyto metody zkoumají a vyhodnocují materiální kriminalistické stopy. Jelikož kriminalistické stopy podle své povahy dělíme na materiální a paměťové, tak metody, které zkoumají a vyhodnocují paměťové kriminalistické stopy, se nazývají kriminalisticko taktické metody, ale to jen tak na okraj. Obě tyto metody, jak technické tak i taktické, zkoumání a vyhodnocování kriminalistických stop, patří do předmětu kriminalistiky.⁶³

Mezi kriminalisticko technické metody identifikace osob můžeme zařadit kriminalistickou daktyloskopii (vědní obor o obrazcích papilárních linií na vnitřní straně článků prstů, na dlaních a chodidlech) a portrétní identifikaci, což je samostatná část kriminalistiky. Dále sem řadíme kriminalistickou biologii (vědní obor, který se zabývá vyhledáváním, zajišťováním, zkoumáním a vyhodnocováním biologických stop), kriminalistickou audiografii (specifické metody kriminalistiky vyhledávající na zvukových záznamech zvláštní znaky v lidském hlase, graficky je zobrazují, měřicí technikou změří a určí tak ty znaky, které jsou charakteristické pro jedinou osobu), kriminalistickou odorologii (odvětví kriminalistické techniky, které zkoumá vznik, význam a vlastnosti tělesného pachu člověka) a v neposlední řadě identifikace osob podle ručního písma, která bude podrobněji rozebrána v podkapitole.⁶⁴

Mezi kriminalisticko technické metody identifikace věcí patří kriminalistická balistika (nauka o palných střelných zbraních a o střelivu, o identifikaci zbraní podle vystřelených nábojnic a střel, o předmětech střelbou poškozených a o vnitřní, přechodové a vnější balistice), kriminalistická trasologie (vědní obor, který se zabývá vyhledáváním, zajišťováním a zkoumáním stop nohou, obuvi, dopravních prostředků a stop dalších objektů podobného druhu) a kriminalistická mechanoskopie (vědní obor, který se zabývá vyhledáváním, zajišťováním mechanoskopických stop a identifikací

⁶³ Hejda, J. a kol., *Vybraná témata kriminalistiky a trestního práva*. Oeconomica, 2007: Praha 978-80-245-1163-4

⁶⁴ taktéž

nástrojů a jiných technických prostředků, které použil pachatel při páchání trestné činnosti.⁶⁵

5.1 Identifikace osob podle ručního písma

„Podstatou kriminalistického zkoumání písemného projevu je identifikace pisatele podle grafické nebo jazykové stránky rukopisu. Individuálnost písemného projevu je z grafického hlediska považována za prokázanou na základě dlouhodobých zkušeností. Podstatou relativní stálosti rukopisu je učení o pohybových návycích a o dynamickém stereotypu, jímž se rozumí ustálený, automatizovaný systém reakcí organismu na opakující se podmínky. Podstata dynamického stereotypu je fixována v mozkové kůře člověka, a proto se při psacím pohybu nejedná o „rukopis“, ale o „mozkopis“, při čemž ruka se s celým svým svalově – kosterním ústrojím je jakýmsi seismografem zaznamenávající impulsy, které přicházejí z mozkového centra. Písmo je produktem centrální nervové soustavy a nezáleží na tom, zda je psáno rukou, nohou či ústy, pokud pisatel dosáhl těmito orgány plné písařské zralosti. Tyto zákonitosti byly vědecky prověřeny. V rámci rukopisu jedné osoby je součet shodných znaků větší než shody mezi rukopisy různých osob a současně součet rozdílných znaků v rámci rukopisů jedné osoby je menší než rozdíly mezi rukopisy různých osob. Ručně psaný projev, rukopis, má jednak grafickou, jednak jazykovou stránku. Znaky grafického projevu jsou identifikačními znaky pisatele, zatímco znaky jazykového projevu charakterizují autora. Zpravidla je autor současně pisatelem, ale nemusí tak tomu vždy být (opis, diktát).“⁶⁶

Písmoznalecký posudek bývá vyžadován v případech, kdy je třeba identifikovat pisatele nebo autora určitého písemného projevu, např. podezřelé podpisy, účetní a hospodářské zápisy, padělané nebo pozměněné listiny, letáky, anonymní dopisy apod.

⁶⁷

Na utváření rukopisu má vliv celá řada faktorů, které třídíme na vnitřní a vnější. Vnitřní faktor je dán vlastnostmi pisatele a stavem organismu, které ovlivňují jak grafickou, tak i vyjadřovací jazykovou stránku projevu. Sem náleží i motivace a úroveň

⁶⁵ Hejda, J. a kol., *Vybraná témata kriminalistiky a trestního práva*. Oeconomica, 2007: Praha 978-80-245-1163-4

⁶⁶ taktéž

⁶⁷ taktéž

dovednosti v používání písma ve smyslu rychlosti a kvality úkonu psaní. Vnější faktor je determinován prostředím, v kterém pisatel psal, jeho polohou při psaní a druhem i stavem použitých psacích prostředků a psací podložky. Tyto faktory ovlivňují především grafickou stránku.⁶⁸

Písemné projevy jsou v kriminalistické expertize ručního písma zkoumány komplexně. Využívá se kombinace metody analytické, srovnávací a gravimetrické s všestranným jazykovým rozbohem. Písemné materiály dělíme podle různých hledisek. Z hlediska svého postavení v procesu identifikace na sporné a srovnávací. Z hlediska ucelenosti grafických projevů na souvislé (psané kurzívním, hůlkovým či perličkovým písmem) a krátké (podpisy, zkratky, různé ručně psané značky). Z hlediska jazykových aspektů se dělí podle slohu (podpisy, dopisy, referáty, životopisy apod.) a rozsahu (na velmi krátké – do 170 slov, krátké – 170-380 slov, dlouhé – 380-750 slov a velmi dlouhé – přes 750 slov).⁶⁹

Sporný materiál je takový psaný projev jakéhokoliv druhu i rozsahu, svědčící o skutečnosti, která je potřeba zjistit, anebo ověřit totožnost pisatele nebo autora. Aby sporný materiál mohl být zpracován grafickou analýzou, musí být dodrženy podmínky úplnosti a být původní. Písemný materiál se předkládá vždy v originále. Úplností myslíme veškerý sporný materiál (dopis i s obálkou, všechny listy písemnosti apod.). Srovnávací materiál je každá písemnost obsahující písařský projev prokazatelně známého pisatele, musí být adekvátní písařskému projevu na sporném materiálu. Obecně musí srovnávací materiál odpovídat spornému minimálně druhem písařského projevu, směrem odchylky od písařského optima (lze srovnávat pouze spontánní projev se spontánním, bezděčně měněným s bezděčně měněným a spontánním, úmyslně měněným s úmyslně měněným, bezděčně měněným i spontánním), časovou vazbou (lze srovnávat pouze písemné projevy vzniklé v odpovídajících časových úsecích), rozsahem (podle zásady – čím menší rozsah má sporná písemnost, tím obsáhlejší musí být srovnávací materiál), psacími prostředky a písařskou polohou. Srovnávací materiály se dělí na ukázky psaných projevů (písemnost obsahující rukou psaný jazykový projev nebo

⁶⁸ Hejda, J. a kol., *Vybraná témata kriminalistiky a trestního práva*. Oeconomica, 2007: Praha 978-80-245-1163-4

⁶⁹ taktéž

podpis prokazatelně známé osoby, napsané před vznikem i po vzniku sporného materiálu bez jejího vědomí o tom, že budou předmětem znaleckého zkoumání) a zkoušky psaných projevů (písemnost obsahující rukou psaný jazykový projev nebo podpis prokazatelně známé osoby, napsané po vzniku sporného materiálu s plným vědomím, že budou předmětem znaleckého zkoumání).⁷⁰

Zkoušky psaných projevů lze získat diktátem, opisem (nikdy se však nepředkládá k opisování přímo sporná písemnost, pro opis je nutné připravit buď podobný text na psacím stroji, nebo stejný text přepsaný na psacím stroji), obrázkovou metodou (předkládání obrázků či fotografií jako je obsah sporné písemnosti a podezřelý je musí popsat) nebo doplňováním vět. Po formální stránce lze znalecké posudky z oboru písma rozdělit na posudek verbální, posudek s fotografickou dokumentací a na posudek s grafickým znázorněním výsledků pozorování.⁷¹

Vidíme, že písmoznalectví je naprosto odlišné od grafologie. Jediné, co mají společné, je práce s textem a písmem. Však metody, postup práce, uvažování si nejsou v ničem podobné.

5.1.1 Grafická stránka

Grafická stránka psaných projevů se zkoumá v obecné rovině a ve zvláštní rovině. Obecná rovina zahrnuje globální charakter, tj. velikost, sklon, celková vázanost a poměrové rozložení písmen, sklon a vázanost řádků, tvar a velikost odstavců, umístění nadpisů, podpisů. Zvláštní rovina zahrnuje zkoumání na úrovni komponentů. Dílčí komponent je specifická i nespecifická část písmene nebo označení. Základní komponent je celé písmeno nebo označení. Multikomponent je nedělitelné spojení dvou a více základních komponent. Analýza ve zvláštní rovině na všech úrovních se provádí podle tří základních a jednoho pomocného hlediska. Mezi základní hlediska patří směr pohybu (včetně plynulosti a posloupnosti), velikost pohybu a lokalizace pohybu. Pak tu máme ještě pomocné hledisko (dynamický přítlak, stínování aj.).⁷²

⁷⁰ Hejda, J. a kol., *Vybraná témata kriminalistiky a trestního práva*. Oeconomica, 2007: Praha 978-80-245-1163-4

⁷¹ taktéž

⁷² taktéž

5.1.2 Jazyková stránka

Jazyková stránka psaných projevů se zkoumá v rovinách lexikální stavby (třídění příslušnosti slov a slovních spojení do jednotlivých skupin podle stylu, oblasti, oboru, doby užívání atd.), gramatické stavby (morfologické a syntaktické zvláštnosti jazykového projevu), modální stavby (jednotlivé způsoby vyjádření vztahu mezi obsahem výpovědi a skutečností v autorově pojetí), funkční perspektivy výpovědi (uspořádání jazykového projevu jako celku i v jeho částech a jednotkách), pravopisu (posuzuje se samostatně i v příslušných souvislostech). Výsledky novějších studií ukazují na vhodnost doplnění kvalitativní jazykový rozbor o kvantitativní analýzu.⁷³

5.2 Praktické využití kriminalisticko technických metod

Největším oříškem pro mě bylo, když jsem pomalu kráčela ke konci bakalářské práce a měla si obstarat písmoznalecký posudek. Něco, co bych mohla zakomponovat do praktické části. Volně na internetu samozřejmě nic takového nebylo. Tak jsem si zašla na místo nejpovolnější a to do Kriminalistického ústavu v Praze. Měla jsem štěstí - pan pplk. Mgr. Miloš Švanda je velice dobrým expertem ve svém oboru a pomohl mi. Dal mi menší přednášku, díky ní jsem lépe porozuměla rozdílu mezi grafologií a písmoznalectvím. Bohužel mi nemohl zapůjčit jakékoli písmoznalecké posudky, ani mi nebylo dovoleno nahlédnout do jejich práce. Jediné, co mi bylo nabídnuto, byl jím napsaný článek s ukázkami, kterého jsem samozřejmě využila k napsání této podkapitoly.

V posledních letech se v oddělení grafických expertiz, respektive na úseku zkoumání ručního písma, Kriminalistického ústavu Praha (dále jen KÚP) zvýšil počet usnesení a opatření s požadavkem na vypracování revizního znaleckého posudku na znalecké výstupy zpracovávané civilními znalci z oboru písmoznalectví. Pohoršujícím na tom je, že se ve většině případů jedná stále o tytéž „odborníky“, kteří jsou tak drzí, že posudky z oboru písmoznalectví vydávají pod znaleckým razítkem z oboru psychologie apod. a většinou následují zcela chybné závěry.⁷⁴

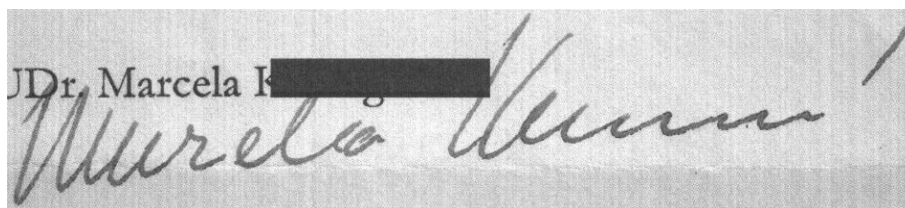
⁷³ Hejda, J. a kol., *Vybraná témata kriminalistiky a trestního práva*. Oeconomica, 2007: Praha 978-80-245-1163-4

⁷⁴ Švanda, M., *Když dva dělají totéž, není to totéž*. Kriminalistický ústav Praha, Policie České republiky

Tento obor se rozvíjel zejména v bezpečnostních složkách státu. Znalcem ručního písma mohl být řádně zapsán pouze ten, kdo pod vedením již jmenovaného znalce samostatně zpracoval nejméně 50 případů, následně složil teoretickou zkoušku před zkušební komisí Poradního sboru ministra spravedlnosti pro písmoznalectví a u něhož nebylo pochyb, že danou problematiku skutečně na požadované úrovni ovládá.⁷⁵

Obecně lze znalce ručního písma rozdělit do několika skupin. Do první skupiny spadají experti působící v KÚP a na pracovištích odborů kriminalisticko-technických expertiz jednotlivých správ krajů (dále jen OKTE). Do druhé skupiny je možné zařadit bývalé znalce expertizních pracovišť PČR, kteří odešli do soukromé sféry. Do třetí, nejproblematictější, skupiny pak patří „znalci“, kteří se rekrutují z různých grafologických škol či kurzů. Tito znalci nejenže nemají požadovanou praxi a potřebné vzdělání, ale nebyli příslušným krajským soudem vůbec jmenováni znalcem nebo byli jmenováni znalcem ve zcela nesouvisejícím oboru.⁷⁶

Pro lepší pochopení problému rozdílu mezi grafologií a písmoznalectvím uvádíme příklad na případu, kdy předmětem zkoumání bylo zjištění pravosti částečně nacvičeného podpisu Marcely K. (nelze uvést celé příjmení) na tzv. „Odstoupení od smlouvy“.⁷⁷

Obrázek: Sporný podpis na „Odstoupení od smlouvy“.

Švanda, M., *Když dva dělají totéž, není to totéž.*

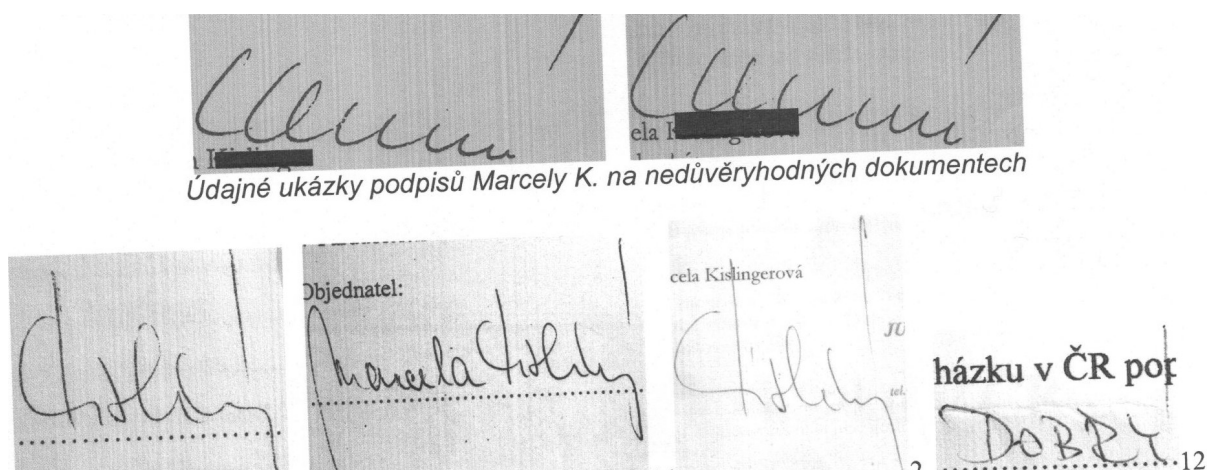
Případ původně zpracovávala civilní znalkyně jmenovaná na základě grafologického kurzu, která si vyžádala od Marcely K. vzorky podpisů, přičemž kladla důraz

⁷⁵ Švanda, M., *Když dva dělají totéž, není to totéž.* Kriminalistický ústav Praha, Policie České republiky

⁷⁶ taktéž

⁷⁷ taktéž

na zkušební podpisy. Za účelem jejich zajištění bylo však žalované umožněno vyhotovit tyto zkoušky po předložení (de facto na základě) sporného podpisu. Přičemž tento postup zajišťování srovnávacího materiálu je nepřijatelný a zároveň naivní. Při zajišťování srovnávacího materiálu se sporný podpis před zkouškou nebo v jejím průběhu neukazuje. Zkoušená osoba by totiž mohla být ovlivněna. Ihned po napsání zkušebního podpisu se materiál odebere, aby to osoba nemohla dále měnit. Vedle takto vyhotovených podpisů podle vzoru si „znalkyně“ vyžádala od žalované, tzv. ukázky podpisů, které byly vyhotoveny bez souvislosti s vyšetřováním a měly časovou souvislost se sporným podpisem. Zasláné vzorky podpisů obsahovaly dva druhy zcela odlišných typů podpisů, přičemž v případě údajných ukázkových podpisů Marcely K., blízcích se typem sporného podpisu, se jednalo o podpisy s nejasným a podezřelým původem.⁷⁸

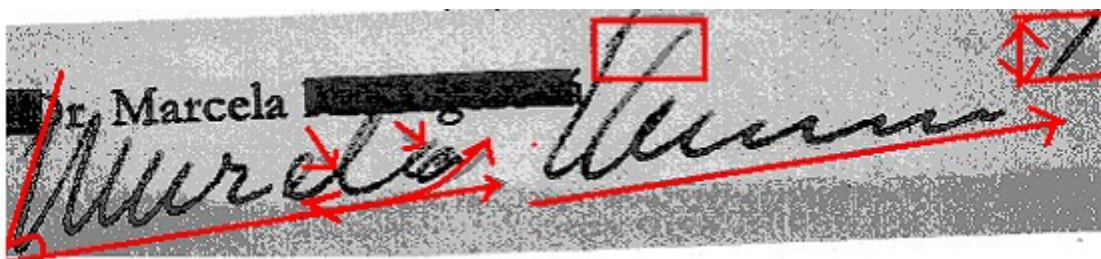
Obrázek: Nesporné ukázky podpisů a písma Marcely K. z úředních dokumentů, o jejichž spontánnosti a věrohodnosti není pochyb.

Švanda, M., *Když dva dělají totéž, není to totéž.*

„Znalkyně“ přitom skutečnost, že se soudním spisem i v zasláných srovnávacích materiálech nacházejí další nesporné podpisy i texty žalované Marcely K., které se od sporného podpisu diametrálně liší, ignorovala a ve zkoumání se jimi nezabývala. Na základě zkušebních podpisů vyhotovených podle vzoru a na základě nevěrohodných ukázkových podpisů pak civilní „znalkyně“ určila, že se v případě sporného podpisu jedná o pravý podpis Marcely K.. Vůbec se nezajímala o zásadní rozpory

⁷⁸ Švanda, M., *Když dva dělají totéž, není to totéž.* Kriminalistický ústav Praha, Policie České republiky

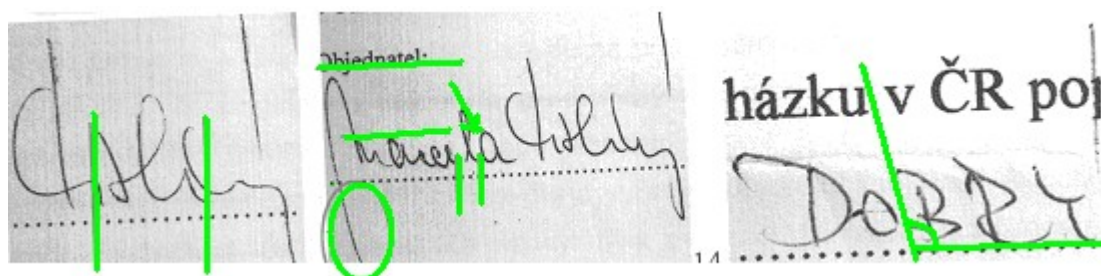
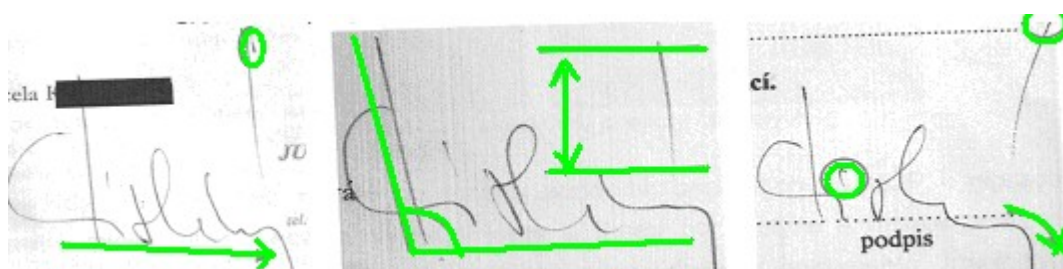
ve srovnávacích materiálech a nepátrala ani po jejich příčinách. Z obrazové dokumentace jsou přítom rozdíly mezi sporným podpisem a vyřazenými materiály patrné.⁷⁹

Obrázek: Sporný podpis. Švanda, M., *Když dva dělají totéž, není to totéž.*

Na ukázce sporného podpisu jsem červeně vyznačila jasné proporce písma. Z tohoto podpisu můžeme poznat převažující girlandové vázání, podpis má stoupající tendenci a hlavně pravý sklon.

Naproti tomu na srovnávacích podpisech jsem odlišnou barvou – zelenou také vyznačila detaily písma, kde můžeme pozorovat, že písmo sestupuje, je jasného levého sklonu, maximálně se blíží ke stojatému. A nasazení podpisu začíná dole pod řádkou, stejně tak i závěr podpisu směřuje dolů či končí pod řádkem.

⁷⁹ Švanda, M., *Když dva dělají totéž, není to totéž.* Kriminalistický ústav Praha, Policie České republiky

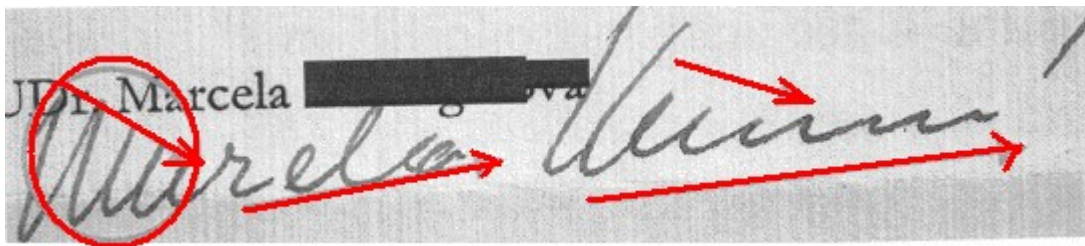
Obrázek: Srovnávací podpisy a vzorek písma Marcely K. Švanda, M., *Když dva dělají totéž, není to totéž*.

Takto zásadní profesionální selhání v zajišťování srovnávacího materiálu i v samotném zkoumání je o to nepochopitelnější, že rozdíl lze poznat i laickým okem. Marcela K. není schopna vyhotovit typ sporného podpisu ani po jeho prostudování. Nedokáže totiž potlačit svůj zautomatizovaný dynamický stereotyp a dát tak podpisu větší proporční zúženost v girlandových obracech a ostrost v přechodech u základny, které jsou obsaženy ve sporném podpisu, a tedy jsou charakteristické pro úplně jinou osobu. Rozdíl je také patrný ve způsobu nasazení psacího pohybu, ve směru základny, ve velikosti podpisů, ve vázanosti. Když tedy žalovaná nedokázala vyhotovit obdobný typ podpisu jako je ten sporný, jak se může jednat o její pravý podpis? Touto logickou otázkou se ale radši „znalkyně“ ve svém znaleckém posudku nezabývala.⁸⁰

Když tento případ dorazil po soudních peripetích do KÚP k vypracování revizního znaleckého posudku, tak si tamní písmoznalci vyžádali předpokládané originály úředních dokumentů. Vyžádáním ze strany soudu na příslušném katastru nemovitostí bylo zjištěno, že originály k některým předloženým kopiím údajných srovnávacích materiálů buďto neexistují vůbec, nebo obsahují právě ty levosklonné podpisy žalované, jež civilní „znalkyně“ ignorovala a vyřadila ze zkoumání. Tímto se potvrdilo, že žalovaná účelově vyráběla zfalšované srovnávací materiály. Také tu hrála určitou roli nápadná podobnost mezi sporným podpisem a podpisy jejího manžela Jana K., které mají v systému psacího pohybu i v tvarových parametrech ke spornému podpisu daleko blíže, než podpisy Marcely K.. Tudíž nasvědčují tomu, že pisatelem sporného podpisu by mohl být právě on.⁸¹

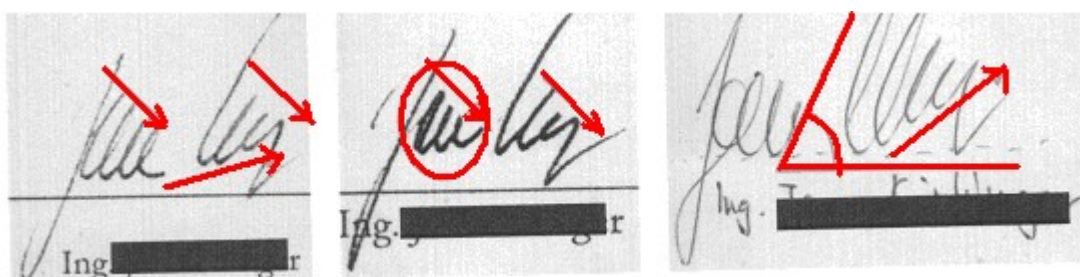
⁸⁰ Švanda, M., *Když dva dělají totéž, není to totéž*. Kriminologický ústav Praha, Policie České republiky

⁸¹ taktéž

Obrázek: Sporný podpis na „Odstoupení smlouvy“.

Švanda, M., *Když dva dělají totéž, není to totéž.*

Obrázek: Spontánní podpisy manžela žalované.

Švanda, M., *Když dva dělají totéž, není to totéž.*

Závěry civilní znalkyně-grafoložky byly tedy chybné. Ta totiž odsouhlasila, že sporný podpis patří Marcelce K. Zatímco písmoznalci z KÚP přišli na to, že žalované podpisy jsou dílem jejího manžela.

Na tomto případě je jasně vidět, jaké škody může napáchat nekvalitní práce „rádobyznců“ bez patřičné odbornosti i zkušenosti v oboru. Tyto „znalecké posudky“, které nesplňují předepsaná kritéria, mohou ovlivnit rozhodování soudu a osudy mnoha nevinných lidí, a pak poškozují nejen ostatní kvalitní znalce z oboru písmoznalectví, ale tento obor jako takový pak působí méně důvěryhodněji. A to jak před soudem, tak před veřejností.

Práce na této kapitole mě bavila nejvíce. Velkou částí proto, že byla praktická a mohla jsem se nějakým způsobem zapojit do problematiky. Obdivuji práci písmoznalců, je nesmírně zodpovědná a velice zajímavá. Člověk k vykonávání této

titěrné práce potřebuje bohaté znalosti a dávku trpělivosti. A opravdu když dva dělají totéž, není to totéž.

Závěr

Po přečtení knih, článků a webových stránek týkajících se grafologie a písmoznalectví jsem nyní schopna porovnat tyto dva obory a vytyčit u každého z nich silné a slabé stránky. Zároveň mě tato práce, které jsem se věnovala, obohatila i o znalosti z psychologie, z kriminalisticko-technických metod a z dalších příbuzných oborů.

V závěru bych chtěla odpovědět na otázku, kterou jsem si na začátku mé bakalářské práce položila, a to: Proč Policie České republiky nevyužívá grafologii ale pouze písmoznalectví, zda existuje možnost využití grafologie v disciplínách forenzních a dále zdali by písmoznalectví mohlo být využito v jiných oblastech, než je oblast forenzní.

Díky komparaci těchto oborů jsem došla k závěru, že grafologii můžeme úspěšně využívat nejen v psychologii. Tento obor se uplatňuje v osobním, partnerském a rodinném poradenství, v pedagogicko-psychologických poradnách, v personalistice a v některých dalších odvětvích. Ve všech jmenovaných oborech je totiž velice důležité znát své osobnostní rysy a vlastnosti, na základě nichž pak člověk může lépe odhadovat, co je pro jeho chování typické a jak nejlépe by se měl stavět k sobě samému, aby dosáhl svých cílů a aby byl v životě spokojený. V personalistice navíc můžeme srovnávat profil uchazeče získaný od grafologa s kompetenčním modelem vytvořeným pro danou pracovní pozici.

Naproti tomu písmoznalectví je využíváno především Policií ČR, zabývá se jím především kriminalistika. Písmoznalectví zde může značně přispět k vyřešení případů, kterými se Policie ČR v danou dobu zabývá. Můžeme se setkat i s příklady, kdy je písmoznalectví využíváno pro soukromé účely, což však nebývá příliš časté, většinovým zadavatelem je právě Policie ČR.

Podle mého názoru není grafologie Policií ČR využívána proto, že je to méně exaktní metoda než písmoznalectví a navíc písmoznalectví plně zahrnuje řešení problémů, které se při šetření trestně-právních úkonů vyskytnou a kde by mohla být nápomocna věda zabývající se písmem.

Vzhledem k rozsáhlosti problematiky si uvědomuji, že práce může být pojata i jinak, ale určený rozsah bakalářské práce mi nedovolil zpracovat některé otázky podrobněji.

Použitá literatura

1. Hargreaves, G. a Wilson, P. *Grafologický slovník-Vaše osobnost od A-Z*. Schneider, 1983: Brno 80-901315-6-5
2. Hejda, J. a kol., *Vybraná témata kriminalistiky a trestního práva*. Oeconomica, 2007: Praha 978-80-245-1163-4
3. Jeřábek, J., *Grafologie-diagnostika osobnosti*. TALPRESS, 1994: Praha 80-85609-65-7
4. *Kriminalistický sborník 3/2008*
5. Porada, V., *Kriminalistika*. CERM, 2001: Brno
6. Saudek, R., *Vědecká grafologie - Psychologie písma*. Schneider, 2000: Brno 80-85796-93-7
7. Schonfeld, V., *Učebnice vědecké grafologie pro začátečníky*. ELFA, 2007: Praha 978-80-86439-10-5
8. Švanda, M., *Když dva dělají totéž, není to totéž*. Kriminalistický ústav Praha, Policie České republiky
9. Veličková, H., *Grafologie- cesta do hlubin duše*. Academia, 2002: Praha 80-200-0931-0
10. Vítková, J., *Grafologie aneb čteme dvakrát*. N Press, 1998: Havlíčkův Brod 80-902600-1-2

Internetové odkazy

11. <http://ografologii.blogspot.com/2007/>
12. www.pismoznalectvi.com
13. <http://cs.wikipedia.org/wiki/Pismoznalectvi>
14. <http://cs.wikipedia.org/wiki/Grafologie>